Kányádi Sándor

Jön az ősz

Jön már az ismerős,
szél-lábú, deres ősz.
Sepreget – kotorász,
meg-megáll, lombot ráz.

Lombot ráz, diót ver,
krumplit ás, szüretel.
Sóhajtoz nagyokat,
s harapja, kurtítja
a hosszú napokat.

Szeretettel üdvözlünk minden Irka-olvasót az új tanév alkalmából, külön köszöntjük az első osztályosokat!

Gazdag Erzsi

Ákombákom hadsereg

Ákombákom,
de bánom;
táncol az én írásom.

Nézd az „i”
hogy imbolyog,
„f” betűm is tántorog.

Forog a „g”,
penderül.
Az „e” mindjárt elterül.

De ostoba
hadsereg
ez a betűrengeteg!

Parancsomat
megveti.
Nyelvét rám öltögeti.

Ákombákom
hadsereg,
elbánok én teveled!

Osvát Erzsébet

Elsőosztályosok

Óvodások voltatok –
kisfiúk, kislányok.
Tündérország berkeit
bebarangoltátok.

Iskolások lettetek.
Mi minden vár rátok!
Nagy felfedezések,
szép kirándulások.

Betűországba vezet
a tanító néni.
Mennyit fogtok ti otthon
majd erről mesélni!

Számországban elámul
a szemetek, szátok
a temérdek kincsen,
amit ott találtok.

Kezdődik az utazás,
a csengő már csenget.
Kívánunk hát jó utat
s hozzá vidám kedvet!

Max Lucado

Értékes vagy

A foltmanók kicsi, fából készült emberkék voltak. Mindannyian Éli fafaragómester keze alól kerültek ki.

A mester műhelye messze fenn a hegyen állt, ahonnan szép kilátás nyílt a foltmanók kicsi falujára.

Mindegyik manó másmilyen volt. Egyiknek nagy volt az orra, a másiknak a szája. Némelyek magasak voltak, mások pedig alacsonyak. Egyesek kalapot hordtak, míg mások kabátot viseltek. Két dolog azonban közös volt bennük: ugyanaz a fafaragó készítette őket, és ugyanabban a faluban laktak.

A foltmanók egész életükben, minden áldott nap matricákat osztogattak egymásnak. Minden manónak volt egy doboza tele aranycsillag-matricával, és egy másik doboza tele szürke pontokkal. Naphosszat a falut járták, és mást sem csináltak, mint csillagokat vagy pontokat ragasztgattak egymásra.

A csinosak és jóvágásúak, akik szépen csiszoltak és fényesre festettek voltak, mindig csillagot kaptak. De akik érdes fából készültek, vagy már pattogott róluk a festék, azok bizony csak szürke pontra számíthattak.

A tehetségesek is csillagot kaptak. Némelyikük könnyedén a feje fölé emelt hatalmas farudakat vagy átugrott magas dobozok fölött. Mások bonyolult szavakat használtak vagy gyönyörű dalokat énekeltek. Őket mindenki elárasztotta csillaggal.

Némely foltmanónak az egész testét csillagok borították! Persze mindig nagyon jól érezték magukat, amikor csillagot kaptak. Így aztán újabb és újabb dolgokat találtak ki, hogy ismét kiérdemeljék a csillagot.

Mások viszont nem voltak olyan ügyesek. Nekik mindig csak szürke pont jutott.

Pancsinelló is ilyen foltmanó volt. Próbált magasra ugrani, de mindig csak nagyot esett. Erre persze rögtön köré gyűltek néhányan, hogy ráragasszanak egy-egy szürke pontot.

Néha eséskor megkarcolta a testét. Ilyenkor újabb pontokkal halmozták el.

Aztán, ha megpróbálta kimagyarázni az esetet, biztos valamit bután fogalmazott meg, amiért persze még több pontot ragasztottak rá.

Egy idő után oly sok szürke pont lett rajta, hogy már az utcára sem mert kimenni. Félt, hogy valamit megint elügyetlenkedik, például elfelejt sapkát húzni, vagy belép egy tócsába, és ezzel még több rossz pontot szerez. Sőt néha már minden ok nélkül ráragasztottak egy-egy szürke pontot, pusztán azért, mert látták, hogy már úgyis olyan sok van rajta.

„Sok szürke pontot érdemel – mondogatták egymásnak. – Ő aztán tényleg nem jó foltmanó!”

Egy idő után már maga Pancsinelló is elhitte ezt. „Nem vagyok jó foltmanó” – gondolta.

Amikor nagyritkán kiment az utcára, csak olyan manókkal lófrált, akiken szinten sok szürke pont volt. Köztük jobban érezte magát.

Egy nap találkozott egy olyan manóval, aki egészen más volt, mint a többi. Nem volt rajta sem csillag, sem pont. Egyszerűen famanó volt. Lúciának hívták.

Nem mintha az emberek nem ragasztottak volna rá matricákat – csak azok egyszerűen nem maradtak meg rajta!

Némely manó emiatt felnézett rá, és ragasztott rá egy csillagot. De a csillag leesett! Mások lenézték, mert nem volt egy csillaga sem, és raktak rá egy szürke pontot. Ám az is leesett!

„Én is ilyen akarok lenni! – gondolta Pancsinelló. – Nem akarom, hogy mások jeleket rakjanak rám!”

Megkérdezte a matrica nélküli famanót, hogyan lehetséges az, hogy neki nincs egyetlen matricája sem.

„Ó, nem nagy ügy! – válaszolt Lúcia. – Egyszerűen csak mindennap meglátogatom Élit.” „Élit?” „Igen, Élit, a fafaragót. Jót ücsörgök a műhelyében.” „De miért?” „Majd megtudod! Menj el hozzá, fel a hegyre!”

Ezzel a matrica nélküli famanó megfordult és elment. „Szerinted egyáltalán szóba áll majd velem?” – kiáltott utána Pancsinelló.

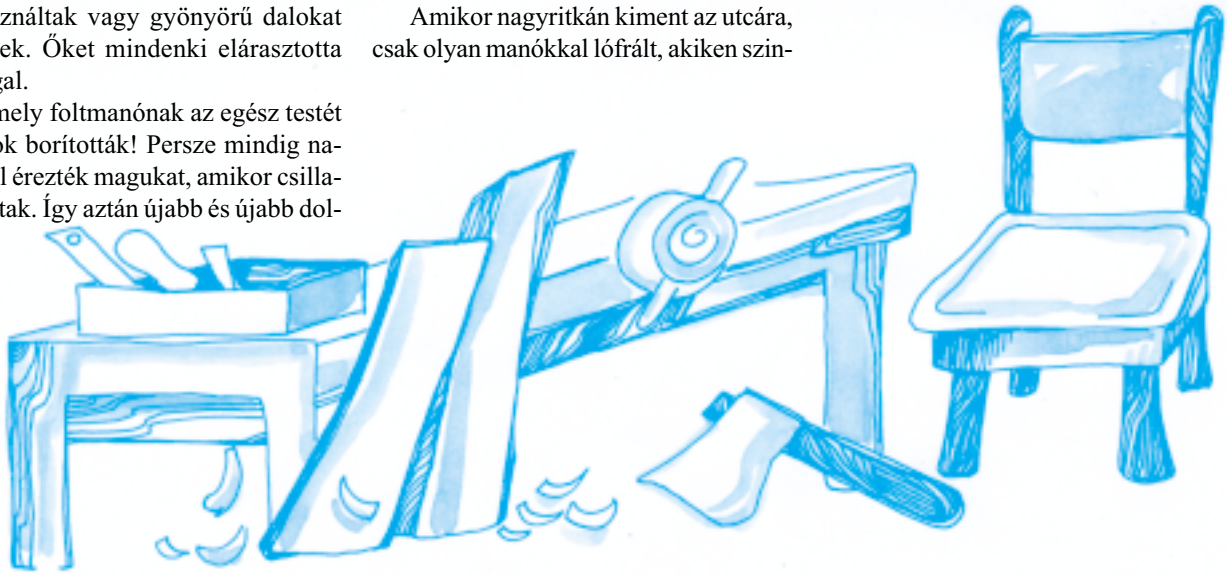

De Lúcia ezt már nem hallotta meg. Így aztán Pancsinelló hazament. Leült az ablak elé, és nézte, hogyan rohangálnak ide-oda a manók, csillagokat és szürke pontokat osztogatva egymásnak. „Ez így nincs rendjén” – suttogta, és elhatározta, hogy elmegy Élihez.

Felkapaszkodott a hegytetőre vezető keskeny ösvényen, és belépett a nagy műhelybe. Szeme-szája elállt a csodálkozástól az óriási bútorok láttán. A hokedli a feje búbjáig ért. Lábujjhegyre kellett állnia, hogy rálásson a munkapadra. A kalapács nyele olyan hosszú volt, mint az ő karja. Pancsinelló nyelt egy nagyot, és elindult kifelé.

Ekkor meghallotta a nevét.

„Pancsinelló!” – hallatszott egy mély, erős hang.

Pancsinelló megállt. „Pancsinelló! Örülök, hogy látlak! Gyere közelebb, hadd nézlek meg!”

Pancsinelló lassan megfordult, és ránézett a nagydarab, szakállas mesterre.

„Te tudod a nevemet?” – kérdezte a kis manó.

„Persze, hogy tudom! Én alkottalak!”

Éli lehajolt, felemelte és maga mellé ültette a padra. „Hm… – szólalt meg a mester elgondolkozva, miközben a szürke pontokat nézte. – Úgy látom, gyűjtöttél néhány rossz pontot!”

„Nem akartam, Éli! Tényleg nagyon próbáltam jó lenni!”

„Gyermekem, előttem nem kell védekezned. Én nem foglalkozom azzal, hogy mit gondolnak rólad a foltmanók.”

„Tényleg?”

„Tényleg. És neked sem kellene. Hát kik ők, hogy jó vagy rossz pontokat osztogassanak? Ők is ugyanolyan foltmanók, mint te. Amit ők gondolnak, az semmit sem számít, Pancsinelló. Csak az számít, amit én gondolok. És szerintem te nagyon értékes manó vagy!”

Pancsinelló felnevetett.

„Én, értékes?! Ugyan mitől? Nem tudok gyorsan járni. Nem tudok magasra ugrani. A festék repedezik rajtam. Mit számítok én neked?”

Éli Pancsinellóra nézett, rátette kezét a kis favállakra, majd nagyon lassan így szólt: „Az enyém vagy! Ezért vagy értékes nekem!”

Pancsinellóra még soha senki nem nézett így – különösen nem az, aki alkotta őt. Nem is tudta, mit mondjon.

„Mindennap vártam, hogy eljössz!” – folytatta Éli.

„Azért jöttem el, mert találkoztam valakivel, akin nem voltak matricák” – mondta Pancsinelló.

„Tudom. Mesélt rólad.”

„Rajta miért nem tapadnak meg a matricák?”

A fafaragó nagyon kedvesen beszélt: „Azért, mert elhatározta, hogy neki fontosabb az, amit én gondolok róla, mint az, amit mások. A matricák csak akkor ragadnak rád, ha hagyod.”

„Micsoda?”

„A matricák csak akkor ragadnak rád, ha fontosak neked. Minél jobban bízol az én szeretetemben, annál kevesebbet aggódsz a matricák miatt. Érted?

„Hát, még nem nagyon…”

Éli elmosolyodott. „Idővel majd megérted. Most még tele vagy szürke pontokkal. Egyelőre elég, ha mindennap eljössz hozzám, hogy emlékeztethesselek rá, hogy mennyire fontos vagy nekem.”

Éli letette Pancsinellót a földre.

„Ne felejtsd el – mondta, miközben a foltmanó elindult az ajtó felé –, hogy nagyon értékes vagy, mert én alkottalak! És én sohasem hibázom!”

Pancsinelló nem állt meg, de magában ezt gondolta: „Azt hiszem, komolyan mondja!” És miközben ezt gondolta, már le is gurult róla egy szürke pont.

Ugye érdekes történet?

Beszéld meg az olvasottakat barátaiddal, szüleiddel, tanáraiddal, hitoktatóddal.

Te melyik szereplővel tudsz leginkább azonosulni? Olyan vagy, mint Lúcia, vagy inkább Pancsinellóhoz hasonlítasz – mindig azon rágódsz, hogy mások mit gondolnak rólad?

Örülnénk, ha gondolataidat velünk is megosztanád. Várjuk leveled!

Eduard Mörike

Szeptemberi reggel

Még ködben alszik lenn a rét
s az erdő lombja, halkan:
de nézd, foszol már fátyla szét,
meglátod édes, kék egét,
s a lanka hömpölyögve ég
a lenge, langy aranyban.

Kosztolányi Dezső fordítása

Fésűs Éva

Az ősz

Hűvös őszi szélben
sárga pille táncol,
nem is pille, hanem
falevél az ágról!

Nem is egy, hanem száz!
Hull az erdő lombja,
okos kis sündisznó
derékaljnak hordja.

Mélyebbre húzódott
a vakond a földbe,
odúja nyílását
a mókus betömte.

Madárka csattog
elhagyatott fészken,
csak a szép kikerics
virul még a réten.

De mire a lombok
táncukat eljárják,
leveti majd ő is
szép sziromruháját.

Tadeusz Rózewicz

Borostyán-madár

Az ősz
áttetsző
borostyánmadár,
aranycseppet visz
ágról ágra.

Az ősz
tündöklő
tűz rubinmadár,
vércseppet hordoz
ágról ágra.

Az ősz
egy haldokló
lazurmadár,
cseppen az eső
ágról ágra.

Nadányi Zoltán

A harkály

A harkály a beteg fák doktora.
Kopogtat a fák mellén meg a hátán,
és hallgatózik, töpreng. Furcsa látvány.
Szerszáma is van, jókora.
Most a nagy fűzfa hívta orvosául,
mert észrevette, hogy a lombja sárgul.
Megkopogtatja őt a csudadoktor,
hallgatja és sóhajtoztatja sokszor.
A baj okával máris ismerős,
de hát nem tud segíteni. Itt az ősz.

Weinrauch Katalin

Ősz Anyó

Gyöngyöket fűz pókselyemre
unalmában Ősz Anyó,
ködcihába burkolózva
lesi őt egy kismanó:
szép a gyöngysor, szorgos munka,
bár kevés az értelme:
későn kelő Nap nyakában
vízpára lesz belőle.
Sebaj, legyint Ősz Anyóka,
nem vész kárba a munkám,
póktakácsok szőnek szálat,
fennakad az bokron, fán.
Virradatkor feldíszítem,
lesz ragyogó kaláris,
ködből, gyöngyből van tartalék:
játsszon a Nap holnap is!

Takáts Gyula

Vadrózsa

Amíg virág voltam,
csak illatoztam.
Pásztornak, madárnak
dísze, bokra voltam.

Leveles kalitkám
mindig ki volt nyitva.
Tüskéimen
csattogott a trilla.

Amikor elszálltak,
gyöngyös lett az ágam.
Piros bogyóm
lángolt a határban.

Akkor a pásztor
tépett kedvesének.
Görbe anyóka
szed ma ételének.

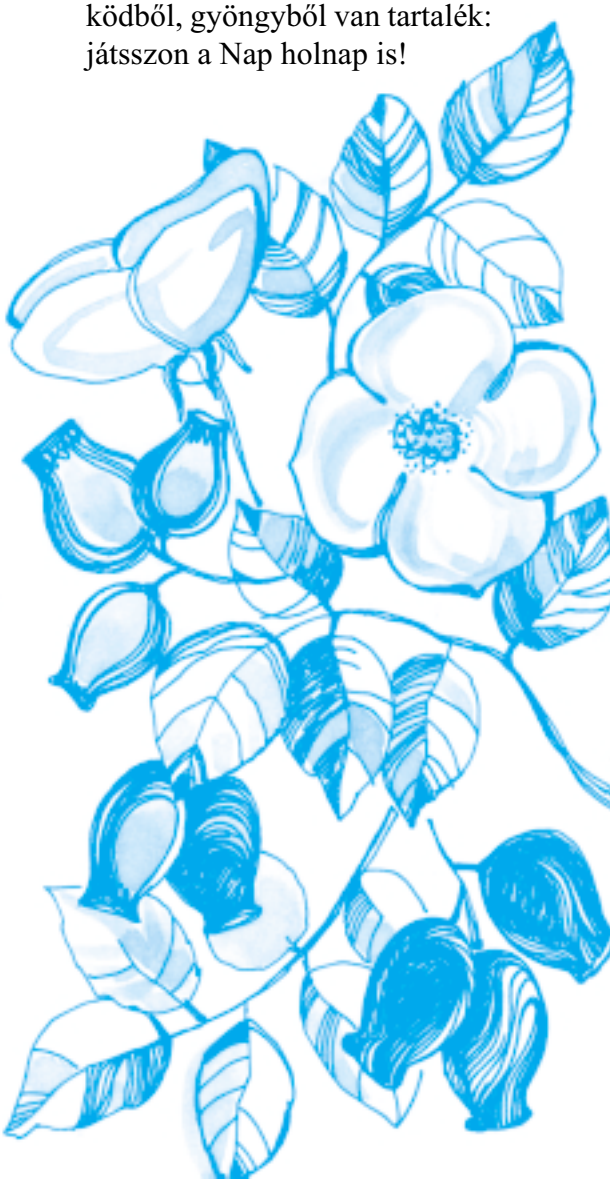

Boldogok

a szelídek, mert ők öröklik a földet.
/Máté 5,5/

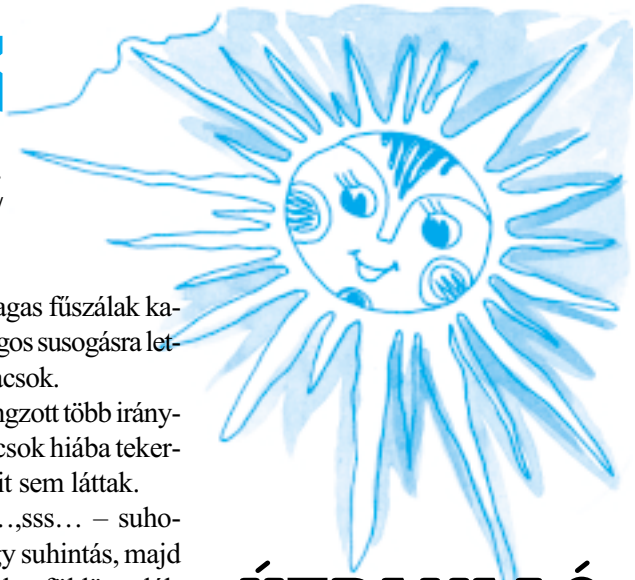

ÚTRAVALÓ

A pitypangos rét kellős közepén, a pipacstenger szélén éldegélt Zella, a szúrós bogáncs. Nemcsak a külseje volt veszélyes, metsző volt a tekintete, a gondolata, de még csak a szava is. Kedvességet ritkán, gorombaságot annál többet kapott az a boldogtalan, akit a közelébe sodort rossz sorsa.

– Ne merj a földemre lépni! – rikoltozta az éppen arra tévedt hangyaifjoncnak, amely le szerette volna rövidíteni a haza vezető utat. – Mit képzelsz, oda mehetsz, ahová kedved szottyan?

– Tűntél el a virágomról, de máris! – mordult rá a méhecskére, aki tapasztalatlanságában Zella fejét szemelte ki mézgyűjtés céljából. – Meg ne lássalak itt többé!

De ha azt hiszed, hogy nem tudott aranyos lenni, akkor nagyon tévedsz. Bűbájosan csevegett mindenkivel, akire szüksége volt. Amit kigondolt, azt így vagy úgy, de elérte. Tisztelték is érte a virágok és az állatok egyaránt. Tisztelték, de nem szerették. Megtettek mindent, amit kért, csak ne hallják a rekedt rikácsolását vagy a lelkiismeret-nyomorgató sopánkodását.

– Meglátjátok, nem lesz hosszú életű ez a zord tekintetű madárijesztő – csitította esténként a pipacsgyerekeket Abi, az öreg földgöröngy. – Csak jöjjön el a kaszálás, majd megkapja méltó jutalmát!

– A kaszálás! – sóhajtozták a félig érett kalászú fűszálak. – Nem hiszünk mi már a kaszálásban! És miért is hozna változást az a kasza, hiszen ez a bogáncs majd akkor is kiharcolja a magáét!

Telt-múlt az idő. Egyre rövidebb ideig vett búcsút a sápadt Holdtányér a pitypangos rét lakóitól, s a szél is egyre gyakrabban rázta meg a magas fűszálak kalászait. Egy napon hangos susogásra lettek figyelmesek a pipacsok.

–Sss…,sss… – hangzott több irányból egyszerre. A pipacsok hiába tekergették a fejüket, senkit sem láttak.

–Sss…,sss…,sss…,sss… – suhogott valami, azután egy suhintás, majd még egy, és a pipacsok a földön találták magukat, a fűszálak között. Nem messze tőlük Zella morgásától volt hangos a fűkupac.

– Miféle eljárás ez? – dohogott a bogáncs. – Ez valami szörnyű félreértés lehet, engem, kérem, nem lehet csak

úgy lekaszálni! Ennek még súlyos következményei lesznek!

A kis pacsirta még végig sem dalolta énekét, amikor újabb suhogásra lettek figyelmesek az egymásra hullott növénykék. Mire felocsúdtak, tömött kazalban találták magukat.

– Hát ez meg mi? – mondta egy hang, s hirtelen megriasztott madárként repült fel a magasba Zella, egy fényes villa fokán.

– Na ugye – húzta ki magát Zella –, én mondtam, hogy ez valami tévedés lesz…

– De hiszen ez egy bogáncs, még szerencse, hogy idejében észrevettem – aztán egy mozdulat, és Zella ismét a földön találta magát. Ha arra jársz, még most is megtalálhatod a száraz kóróvá aszalódott bogáncsot.

***

Talán te is szeretnél mindenkinek parancsolgatni, mert az ilyenekre mindenki tisztelettel néz! Az vajon eszedbe jutott már, hogy aki csak magának él, aki másokat kihasznál, az nem alkalmas rá, hogy élet, öröm, vagy bármi jó szülessen önző életéből? A tisztelet nem elég önmagában. Látszólag nagy dolog, ha valakit azért tisztelnek, mert kiharcolta magának, de mennyivel többet ér, ha valaki meg is érdemli mások megbecsülését, szeretetét. Ha így élsz, hidd el, hogy eljön majd az idő, amikor örülni fogsz annak, hogy nem váltál bogánccsá a bogáncsok közt. Hiszen tudod, egyszer meg kell állnunk Teremtőnk előtt. Te mit szólnál hozzá, ha téged is eldobna, mint Zellát a kaszálók?

Olasz Tímea

Bocskai István
– „A magyarok Mózese”

Kerek 400 éve, 1604 őszén tört ki Bocskai István szabadságharca, amely az erdélyi fejedelmek Habsburg-ellenes küzdelmeinek kezdetét jelentette, s melynek köszönhetően hazánk elkerülte, hogy az Osztrák Birodalom jogfosztott tartományává váljon.

ERDÉLY, A TÜNDÉRORSZÁG

1541-ben Magyarország három részre szakadt, s ettől kezdve területének nagyobb része Habsburg-, illetve török uralom alá került. Így a többé-kevésbé önálló Erdélyi Fejedelemségre hárult az a történelmi feladat, hogy a magyar államiságot és az ország egyesítésének szándékát tovább éltesse. Ám a „két nagy császár” között lavírozó erdélyi fejedelmek nem voltak könnyű helyzetben. Rendkívül ingatag politikai viszonyai miatt Erdélyt „tündérországnak” nevezték. A török elleni tizenöt éves háború sok szenvedést okozott az országnak. Földjét idegen zsoldosok taposták, népe éhezett. Báthori Zsigmond fejedelem többszöri lemondásával teljes lett a káosz. Giorgio Basta császári generális zsarnoki módszerekkel akarta Erdélyt a Habsburg-sas uralma alá kényszeríteni.

Tudod-e, mi volt Basta szekere? A nyomorgó parasztok, igásállat híján, maguk húzták a taligát, amelyet Basta szekerének neveztek el.

HÁBORÚ A HÁBORÚBAN

Gyakran szűrődik ki gyertyafény mostanában Bocskai István Sólyomkő várának ablakain. 1604 szeptembere van. Amióta hazakerült Prágából, a „bihari nagyúr” keveset alszik. Egyfolytában azon töpreng, miként fordíthatja meg a pusztulásra jutott magyarság helyzetét. Jómaga fiatal korától császárpárti főúr, aki a török elleni háborúban számos győzelmet aratott. Ám nem buta ember, s látja: az udvar idegeneket ültet az országos hivatalokba, a magyar főurak vagyonát pedig felségárulási perek révén próbálja megszerezni. Még őt is két évig tartották Prágában tisztes fogságban. S most arról értesült, hogy Giovanni Belgiojoso generális, Felső-Magyarország császári főparancsnoka, aki a reformátusok üldözésével szerzett kétes hírnevet magának, sereggel vonul bihari várai ellen, miközben egy megtévesztő levéllel magához hívja tanácskozásra.

Bocskai keze ökölbe szorul, már tudja a megoldást: a hajdúk! Velük lép szövetségre, s önvédelmi háborút indít a császáriak ellen.

FARKASOKBÓL ANGYALOK
(A hajdúk)

A hajdúk abban az időben mindenki által lenézett, megvetett, de rettegett és zsoldos katonaként szívesen alkalmazott profi harcosok voltak, akiknek civil szakmája a marhaterelés volt. Egy részük a császári seregben szolgált, mások az országban kóboroltak rabolva és „munkát” keresve.

Bocskai nemcsak a szabad hajdúkat fogatta el, de a maga oldalára állította a császári seregben szolgálókat is, akik már hónapok óta nem kapták meg a zsoldjukat. Református hitükre apellálva, fegyverükért szabad földet kínált letelepedésre, s a hajdúk kezet adtak neki. Az egyezséget be is tartották. A korábban „a baromnál is alábbvaló bestiáknak” tartott hajdúkat hamarosan „Bocskai angyalaiként” emlegették az országban. Jutalmul hű szolgálatukért a fejedelem Szabolcs és Bihar megyében letelepítette őket, kollektív nemességet adományozva nekik.

ÉJJELI RAJTAÜTÉS
(Az álmosdi diadal)

1604. október 14. A sápadt őszi holdfényben nehézkes lassúsággal vonul a császári had. Baptist Johann Petz (Pezzen) generális teljes biztonságban érzi magát. Belgiojoso gróf parancsára Debrecenből indult ki csapataival, hogy az adorjáni táborban találkozva a kassai főkapitány seregével együttesen megostromolják Bocskai nagykereki várát és leszámoljanak a lázadóval. Nem is sejti, hogy a terepet jól ismerő Bocskai csapdát állított neki. Álmosdot elhagyva, az erdők övezte diószegi úton, elnyúlt menetoszlopban halad a mintegy két és félezer gyalogos, hatszáz sziléziai nehézlovas, a két tábori és két nehéz faltörő ágyú, a több száz főnyi hajtó és szolgaszemélyzet. Egyszer csak kürtszó és vérfagyasztó „Hujj rá!” kiáltás harsan, minden oldalról sötét árnyak ugrálnak elő az erdőből, és karddal, fokossal kezdik aprítani a mit sem sejtő, álmosan baktató gyalogosokat. A hosszúra nyúlt menetoszlop eleinte kedvezett a zsoldosoknak: nem egyszerre érte őket a támadás, így az elöl és hátul haladók a megtámadottak segítségére sietnek. Sőt, Petz ezredes vértes lovasaival vissza is szorítja a hajdúkat. De azok az erdőben újra összeszedik magukat, s Bocskai személyes vezetésével újra a landsknechtekre rontanak. A vértesek nagy része a környező mocsárban keres menedéket – s pusztul el. A gyalogosok hevenyészett szekérvárba húzódnak vissza, s talán még ma is tartják magukat, ha fel nem robban a lőporos szekerük. Így a kegyetlen kézitusában végül is a hajdúk győznek. Mire Belgiojoso gróf gyors menetben a csatatérre ér, már minden elveszett: az életben maradt császáriak Petz ezredessel, az ágyúkkal és a szekerekkel együtt Bocskai kezébe kerültek, aki diadalmasan vonult be Debrecenbe.

Szöveg és rajz: Kész Barnabás

(Folytatjuk)

Mindennapi kenyerünk

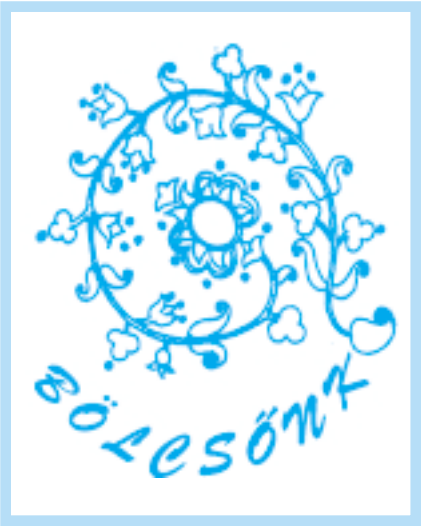

A hagyományos magyar konyha ételei között kiemelkedő szerepet játszik a kenyér, melynek formája és készítése vidékenként változott. Ma már a legeldugottabb településen is árulnak kenyeret, és csak kevés asszony süti azt otthon. De néhány évtizede még minden falusi háztartásban dagasztottak, sütöttek. Az asszonyok ügyességét a kenyerükről ítélték meg. Nagy szégyen volt, ha az eladósorban lévő lány nem tanult meg kenyeret sütni. A friss házikenyérnek pedig ma sincs párja.

Hogyan is készül a jóízű házikenyér? Először is nagyon fontos a jó minőségű gabona (búza, ritkábban kukorica, rozs vagy árpa, de néhol, így Kárpátalján is a lisztet főtt krumplival is szaporították), a finom őrlés, a jó erjesztőanyag (ma élesztő, de régebben korpából és komlóból vagy borhabból készült kovász), a mértékkel adagolt víz és só, majd a kellő dagasztás és a kemence megfelelő hevítése.

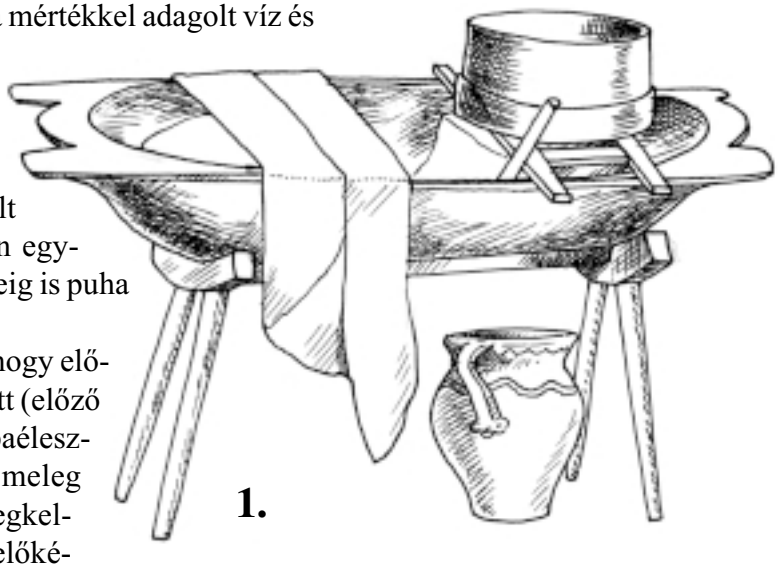
1.

A paraszti élet megszokott rendje szerint a kenyérsütés napja a szombat volt (de kedden és pénteken semmiképpen nem volt szabad kenyeret sütni). Egyszerre általában egy-két hétre valót sütöttek, a jó kenyér ennyi ideig is puha maradt.

Sütéskor a háziasszony első dolga volt, hogy előkészítse az élesztőt. Jó pár órával a sütés előtt (előző délben) egy kis edénybe korpaélesztőt tett, vizet öntött rá, és meleg helyre téve hagyta, hogy megkeljen. Közben lisztet szitált, előkészítette a sütéshez szükséges eszközöket, a dagasztóteknőt, a szakajtókosarat. Az élesztő 3-6 óra alatt megkelt. Ezután az élesztőt ujjaival elmorzsolta, beletette a szitába, az edényből pedig vízzel kimosta a korpát úgy, hogy a vizet ráöntötte a szitában lévő élesztőkorpára. Majd kicsavarta a korpát, a lecsorgatott vizet pedig összekavarta a liszttel – ez volt a kovász. (A kovász, vagyis a kenyértészta erjesztőanyaga lehetett az előző sütés kaparéka, a teknő oldaláról összekapart nyers tészta is. Szokás volt egymásnak kölcsönadni, de ugyanakkor szégyellték is, ha kölcsön kell kérni a „kóborkovászt”.)

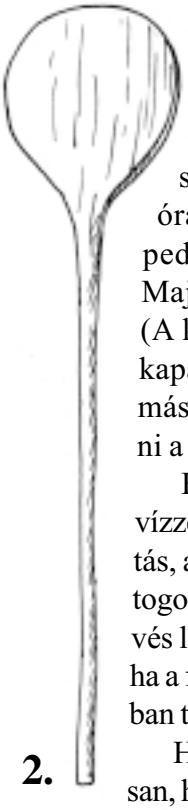
2.

Ezt meleg helyre tették, megkelesztették, aztán liszttel és sós langyos vízzel összekeverték. Hajnali két-három óra körül kezdődött a dagasztás, a sütés legnehezebb része, s két óráig is eltartott. Ha már „csattogott” a tészta dagasztás közben, a gazdasszony megszórta egy kevés liszttel, és állni hagyta egy darabig. Közben befűtötték a kemencét, s ha a földje „szikrázott”, akkor tették be a kenyereket. (Ez legtöbbször kora hajnalban történt.)

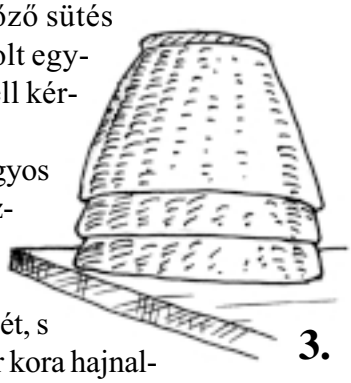
3.

Ha kisült a kenyér, az asszony kiszedte a kemencéből a sütőlapáttal, és egy padra rakta óvatosan, hogy ne „zökkenjen” meg, mert akkor a bele megreped. Kevés vízzel megmosta a kenyér felső héját, hogy pirosabb legyen s ne törjön. A jól sikerült kenyér bele foszlós, pöfeteg. A rossz kenyér bele sűrű, a teteje lapos.

Nagy öröme volt a házbéli gyerekeknek, amikor kikerült a kemencéből a forró kenyér, vagy még előbb a kis cipó, amit külön nekik sütöttek. Hát még ha a kenyérrel együtt túrós lepény, lángos is sült!

A mindennapi kenyérnek nagy a becsülete (legalábbis régebben így volt). A véletlenül földre esett kenyeret meg kellett csókolni, amikor fölemelték. A kenyérpocsékolást szigorúan elítélték. A kenyér megszegése előtt a katolikusok az aljára keresztet rajzoltak.

Még a kenyérsütés szerszámainak is különleges, sőt mágikus szerepet tulajdonítottak. Ha sötét felhőt láttak közeledni, kidobták az udvara a sütőlapátot és a szénvonót, hogy elkerülje a házat a jégverés.

A kenyér fontos szerepét az is bizonyítja, hogy számos szólás fűződik hozzá.

Szöveg és rajz: Kész Barnabás

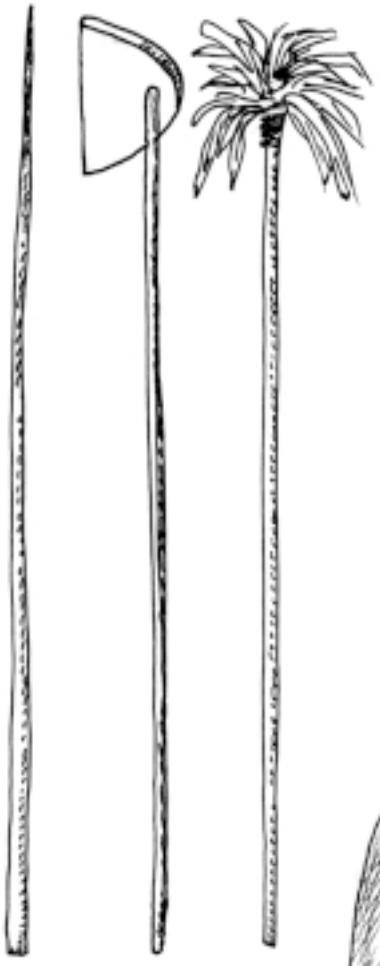

4. 5. 6.

1. Előkészület a kovászoláshoz: a teknőn („dagasztón") sütőabrosz és a „kovásztévő fára" helyezett szita: ezen szűrik át a korpát, ill. a beáztatott kovászt a teknőbe; a nagy cserépfazékban langyos víz áll a kovász áztatásához.

2. Sütőlapát.

3. Leborogatott szakajtók.

4. Piszkafa.

5. Szénvonó.

6. Pemete.

7. A kenyér bevetése.

7.

Feladat

Gyűjts össze minél több kenyérrel kapcsolatos szólást!

Tamkó Sirató Károly

A hold

Mikor a hold
sötét tányér:
fekete,
akkor – újhold
a neve.

Mikor a hold
Dé betű,
akkor – dúsan domborodik,
egyre nő.

Ha a hold
fehér tál,
– telihold
a
neve már.

Mikor a hold
Cé betű,
akkor szegény
– cingárkodik,
csökkenő.

És ha újra
fekete,
újra
– újhold
a neve.

Zelk Zoltán

Jönnek az égi halászok

Jönnek az égi halászok,
kezükben ezüst halászbot,
mert a hold, akár a labda,
belegurult a patakba.

Nemes Nagy Ágnes

Hull a bodza

A mi utcánk kicsi utca,
van benne egy hosszú bodza.
Ősz felé már hull a bodza,
kis bogyóját dobja, dobja.

Kis bogyóját dobja, dobja,
lila lesz az utca-hossza,
kiabál is Bandi bácsi,
az autóját szappanozza.

Nem gondolok semmi rosszra,
de örülök, drága bodza:
tarthatom a gumitömlőt,
míg az autót szappanozza.

Őszi fényes napsütésben,
víztől fényes járdaszélen
szappanozza és lemossa –
hull a bodza,
hull a bodza.

Kiss Dénes

Gesztenyefa

Gesztenyefa bazilika,
elfér alatta a ház!
Járhat a szél ide-oda,
megsimul nagy bozontjában
a viharos suhogás.

Fondorokban majd megérnek
barna bőrű gesztenyék.
Tüskéjük zöld csillag fénye.
Fönt a fáknak lomb-egében
csillagvilág tüze ég.

Mészely József

Kék iringó

Hamvaskéken ingó-ringó
Gömb virágú kék iringó,
Októberre úgy kiszikkad,
Egy sóhajtól szára szakad.

Novemberre szél ha dönti,
Ördögszekérré görgeti,
Lesz belőle pusztán zörgő
Szél lökdöste szelleműző.

Szepesi Attila

Bogáncskóró

Bogáncskóró, nyakigláb,
merre hagytad a csizmád?

Asztélyban vagy Ardón,
pimpós patakparton.

Bandukolhatsz mezítláb,
bogáncskóró, nyakigláb!

Főtt tojás, főtt búza

(Magyar népmese)

Volt egyszer egy gazdag gróf. Nagyon kíváncsi természetű volt, szerette tudni, miről beszélgetnek az emberek. Egyszerű ruhába öltözött, hogy senki ne ismerje meg, s vándorútra indult.

Betért egy vendéglőbe, megéhezett, hát kért három főtt tojást. Eszegetett, közben fülelt, hogy a szomszéd asztaloknál miről beszélnek. Mikor a fizetésre került a sor, hiába nyúlt a zsebébe, nem volt nála pénz. Otthon felejtette a bugyellárisát. Nem volt mit tennie, bevallotta a vendéglősnek az igazi nevét, s ígérte, amint hazamegy, megküldi a három főtt tojás árát.

Ám amikor hazament, megfeledkezett a tartozásáról. Eltelt egy év, két év, csak nem küldi a gazdag ember a pénzt. A vendéglős várt, várt, végül bíróságra adta. Kapott is a gróf egy idézést, hogy jelenjen meg a bíróságon. Nem tudta, miért hívatják, arra gondolt, valamilyen fontos ügyben a tanácsát akarják kérni. Csak amikor meglátta a vendéglőst, akkor jutott eszébe a tartozása. A fejéhez kapott, s ki akarta nyomban fizetni, de a vendéglős nem fogadta el.

– Számoljon csak velem együtt, gróf úr! – mondta. – Abból a három tojásból hány lett volna a három év alatt!

Odáig jutott a számolásban, hogy a grófnak az egész vagyonát oda kellett volna adnia a három főtt tojás fejében. Nagyon elkeseredett a gróf, búsult, hogy a kíváncsiságáért és a feledékenységéért ilyen nagy árat kell fizetnie. Bement egy vendéglőbe, s bánatában inni kezdett. Megszólította egy cigány:

– Miért búsul olyan nagyon, gróf uram?

– Hagyj nekem békét, ne idegesíts! – küldte el a gróf a tolakodó cigányt.

De az hajthatatlan volt, addig-addig kérlelte, míg elmondta a gróf, hogy felbecsülték, hány csirkéje lett volna annak a három tojásnak a három év alatt, s hány tojást tojtak volna azóta. Azért szomorkodik, mert rámegy az egész vagyona a tartozásra.

– Ne búsuljon, gróf úr! Csak menjen nyugodtan a bíróságra, majd én elintézem. Idéztessen be engem tanúnak! Meglátja, hogy megmarad a vagyona!

Dehogy hitt a gróf a szegény cigánynak! De az addig esküdözött, fogadkozott, hogy csak beidéztette tanúnak.

Várják másnap reggel a tanút, várják, de az késik. Többször is kinéz a hajdú, de nem lát senkit. Mikor végre megérkezik, mindenki elborzad. A haja kócos, tele tollal, a ruhája szakadt, még ami ép volt rajta, azt is összetépte. Mezítláb, koszosan odamegy a grófhoz, kezet fog vele, s leül a tanúk padjába.

Összenéznek a bírák, hogy lehet az, hogy egy grófnak ilyen koszos cigány a tanúja.

– Miért várattad meg a bíróságot? Miért nem tartod itt az orrod, ha tanú vagy? – mordultak a cigányra.

– Engedelmet kérek, tekintetes urak, de megfőztem egy véka búzát, felszántottam a földemet, s elvetettem a főtt búzát. Míg be nem fejeztem a vetést, nem jöhettem.

Kacag mindenki a teremben: főtt búzát vetett a bolond cigány!

– Hát hogy fog kikelni az a főtt búza? – kérdezi a főügyész.

– Hát az csak úgy, ahogy abból a három főtt tojásból a csirkék! – válaszolja a cigány.

Összenéztek a bírák, s megtapsolták az okos választ.

– Igaza van – mondta az ítélőbíró. – A grófnak csak a három főtt tojás árát kell megfizetnie.

Hazahajtott a gróf, a cigányt felöltöztette vadonatúj ruhába, egy szekeret megrakott enni-innivalóval, s úgy eresztette haza a falujába, ahol nyomban megválasztották vajdának az eleveneszű cigányembert.

Itt a vége, fuss el véle!

Feladat

Milyen közmondás jut eszedbe a mesét olvasva?

Lúdhattyúk

(Orosz népmese)

Élt egyszer egy paraszt meg a felesége. Volt egy kislányuk meg egy fiacskájuk.

– Kislányom – mondta az anyja –, elmegyünk dolgozni, vigyázz az öcsédre. El ne menj az udvarról, légy okos, veszünk neked kendőt.

Az apa meg az anya elment, a kislány megfeledkezett arról, hogy mit parancsoltak neki. Öccsét a kisablak alatti fűre ültette, ő pedig kifutott az utcára, játszadozott, le s föl sétafikált.

A lúdhattyúk arra szálltak, felkapták a fiúcskát, és elvitték a szárnyukon.

Hazatért a kislány, keresi – hát sehol az öccse. Futott ide-oda, hívta az öccsét, könnyei peregtek, siránkozott, hogy apja, anyja ellátja a baját. Kifutott a nyílt mezőre, és mit lát? A távolban hattyúk szálltak, s eltűntek a sötét erdőn túl. A lúdhattyúkról az a rossz hír járta, hogy ellopják a kicsi gyermekeket. A kislány a nyomukba eredt. Futott, szaladt, látja: előtte egy kemence.

– Kemence, kemence, hová szálltak a lúdhattyúk?

A kemence ezt felelte:

– Edd meg a rozsfánkot, s akkor megmondom.

– Dehogy eszem! Apukánál a búzából valót sem esszük meg...

A kemence nem szólt többet. A kislány továbbszaladt: előtte egy vadalmafa.

– Almafa, almafa, mondd meg, merre szálltak a lúdhattyúk?

– Edd meg a vadalmát, s akkor elárulom.

– Apukánál a kertit sem esszük meg...

Az almafa nem mondta meg. A kislány továbbszaladt. Egy tejfolyó partjára ért.

– Te folyó, tejfolyó, merre repültek a lúdhattyúk?

– Edd meg a ciberét, s akkor megtudod.

– Apukánál a tejszínhabot sem esszük meg!

A kislány sokáig futkosott az erdőn, mezőn. A nap már estébe hajlott, mitévő lehetne, haza kell mennie. Hirtelen mit látott? Előtte egy kacsalábon forgó házikó, s rajta egy ablakocska.

A házikóban egy vén vasorrú bába szöszt font. A lócán ült az öccse, ezüst almákkal játszadozott.

A kislány bement a házikóba.

– Jó napot, néne!

– Isten hozott, te szép leány! Hogy kerülsz ide?

– Bozótokban, mocsarakban jártam, a ruhám elszakadt, bejöttem melegedni.

– Ülj le, és fond meg ezt a szöszt.

A vasorrú bába kezébe nyomta az orsót, ő maga pedig elment.

Font a kislány szorgosan. Hirtelen a kemence alól kifutott egy egérke, és ezt mondta:

– Te szép leány, kisleány, adj nekem kását, jótét helyébe jót várj!

A kislány adott neki kását, s az egér így szólt:

– A vasorrú bába a kemencébe tesz, megsüt és megesz. Ne várakozz, fogd az öcsédet, fuss, én fonok helyetted.

A kislány karon fogta az öccsét, és szaladni kezdett. A vasorrú bába a kisablakhoz ment és kérdezte:

– Fonsz-e, szép leány?

Az egérke meg felelte:

– Fonok, anyóka...

Jött a vasorrú bába, de senkit sem talált a házikóban. Ezt kiáltotta:

– Lúdhattyúk, vegyétek üldözőbe! A kislány elvitte az öccsét!...

A leányka testvérével a tejfolyóhoz ért:

– Folyó-anyácska, rejts el!

– Edd meg a ciberét!

A kislány megette a ciberét, a folyó elrejtette a medrében őket.

A lúdhattyúk nem vették észre, és továbbrepültek.

A kislány öccsével futott, futott. A lúdhattyúk visszafordultak, feléjük szálltak, már-már meglátták őket. Jaj, jaj, mitévők legyenek? Itt az almafa...

– Fácska-anyácska, rejts el!

– Edd meg az almámat!

A kislány gyorsan megette a vadalmát, a fa pedig ágaival eltakarta, lombjaival befödte őket.

A lúdhattyúk nem látták meg, továbbszálltak.

A kislány menekült tovább. A lúdhattyúk meglátták, gágogtak, nekirepültek, szárnyukkal verdestek, ki akarták tépni kezéből az öccsét.

A leányka a kemencéhez ért:

– Kemence-anyácska, dugj el!

– Edd meg a rozsfánkot!

A kislány hamar bekapta a rozsfánkot, s öccsével bebújt a kemencébe. A lúdhattyúk továbbszálltak, vissza a vasorrú bábához.

A kislány köszönetet mondott a kemencének, és öccsével hazafutott.

Hogy megörült apjuk, anyjuk! Hazakerült fiuk, lányuk!

Feladat

Mit jelent a *szösz* kifejezés?

Számítógép-suli 32.

A WORD HASZNÁLATA

A **Számítógépsuli** előző részeiben megismerkedtünk a Windows operációs rendszer részeivel, és azok alkalmazásával. A korszerű számítógépeken általában ezt az operációs rendszert alkalmazzák. A feladatok elvégzésére általában nem elegendő a Windows programjainak alkalmazása, hanem valamilyen; a feladathoz illő programot kell a gépünkre telepíteni. Nagyon sokféle alkalmazói programot ismerünk: szövegszerkesztő-, táblázatkezelő-, adatbázis-kezelő-, levelezőprogramokat. Ezek az alkalmazások mind megtalálhatók a **Microsoft Office** programcsoportban. Leggyakrabban a számítógépünket szövegszerkesztésre használjuk. Erre a célra legmegfelelőbb a **Microsoft Word** program.

A Word munkaterület

A **Word for Windows** verziója a **START** menü programjai között helyezkedik el. A programindító ikon a **Microsoft Word** feliratot viseli. A **Word** elindításához erre az ikonra kell rákattintani.

A Word elemei

A **Word** bejelentkezésekor egy új, üres dokumentumlap jelenik meg a képernyőn. A Windows alkalmazásoknál megszokott módon az egész egy ablakban helyezkedik el, az ablakokra jellemző alkotó elemekkel. A képernyő felső részén a címsorban a **Microsoft Word - Dokumentum1** cím látható.

A címsor alatt a **menüsor** helyezkedik el, ebből érhetjük el a szövegszerkesztő parancsait. Az **eszköztár** ikon nyomógombokból áll, és a gyakran használt parancsok gyors elérésére való (természetesen valamennyi parancs kijelölhető a menükből is). A **Word** első elindításakor két sorban jelennek meg a nyomógombok. Ezeket a későbbiekben igényeinknek megfelelően átalakíthatjuk. A **vonalzó**t a bekezdések tabulátorainak és behúzásainak formázására, a margók megváltoztatására, valamint a tabulátorok elhelyezésére használhatjuk. A nyomtatott forma nézetben függőleges vonalzó is megjelenik.

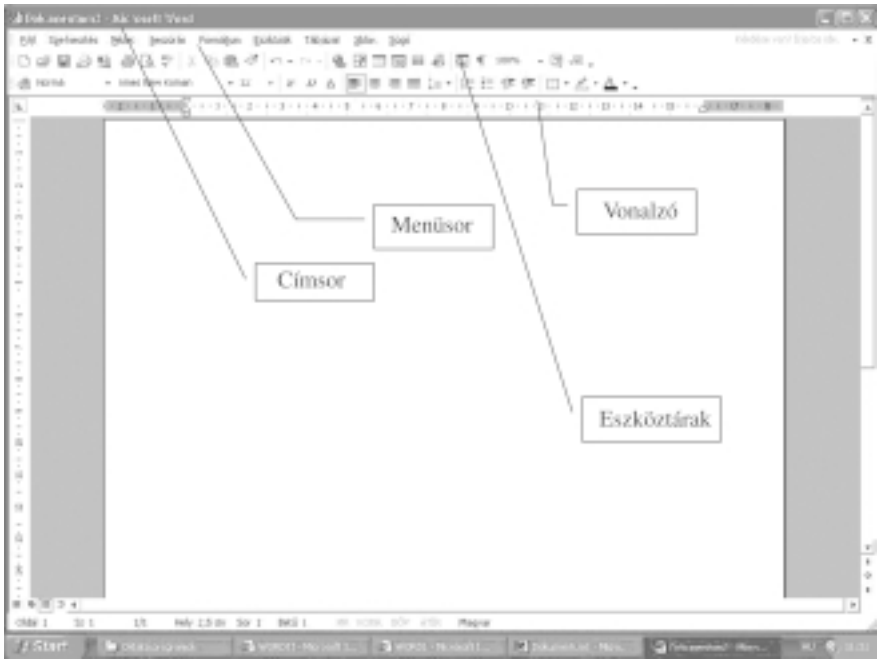

Az ablak alsó részén lévő **állapotsor** a dokumentumról, illetve a folyamatban lévő műveletről ad tájékoztatást. A baloldali harmadban a rendszer kijelzi annak az oldalnak a számát, amelyen dolgozunk, a szakasz számát (a dokumentum több szakaszból is állhat), valamint tört formájában: oldal száma/teljes oldalszám. Az állapotsor középső része a lap tetejétől mért távolságot, a sor, valamint az oszlop számát jelzi ki. Van itt még óra és az üzemmódokra utaló jelzés is.

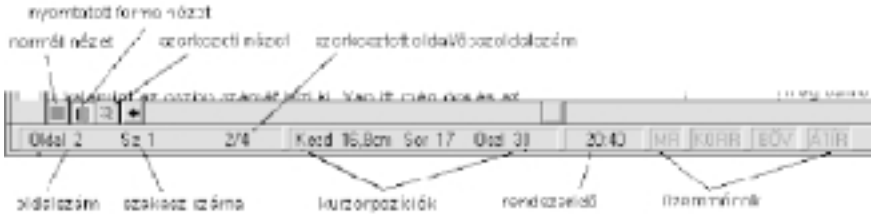

A vízszintes gördítősáv mellett a bal oldalon három nyomógomb nyújt lehetőséget a dokumentum megtekintésére. A baloldali a **Normál nézet** gomb, ami a dokumentumot leegyszerűsítve mutatja. A **Nézet** menü **Normál** pontjával egyenértékű. A középső gomb a **Nyomtatott forma nézet**, amelynek segítségével úgy látjuk dokumentumunkat, ahogy a nyomtatáskor meg fog jelenni. Ugyanezt a hatást érjük el a **Nézet/Nyomtatott forma** menüpont választásával is.

Jelentősen megkönnyíti a szövegszerkesztő használatát az, hogy megmondja nekünk, melyik nyomógomb mire való. Ha valamely ikon fölött néhány másodpercig időzünk az egérkurzorral, egy sárga négyszögben megjelenik annak neve. Ezt a funkciót a nagyon gyakorlottak természetesen ki is kapcsolhatják.

Pallay Dezső

Feladat

Melyik Kárpátalja leghosszabb folyója?

A történelem furcsa fricskái

Vajon ki is volt igazából Egyiptom királynője, Kleopátra, és milyen kapcsolata volt a híres gyönggyel, mely segített legyőznie a hiúságát?

A legveszettebb pazarló, akit a történelem ismer, mégiscsak Egyiptom szépséges királynője, Kleopátra, aki egy hétszázötvenezer forintos gyöngyszemet olvasztott fel ecetben és megitta. A dolog úgy történt, hogy Kleopátra fogadott Antoniusszal, hogy egy ülő helyében egy tízmillió sestertiusba (egymillió-kétszázezer forintba) kerülő vacsorát fog elfogyasztani. A királyné, hogy megnyerje a fogadást, ecetben akarta felolvasztani két fülönfüggő, különleges gyöngyét. Az egyikkel meg is cselekedte ezt a badarságot; de amikor a másikat is meg akarta semmisíteni, a döntőbíró, Lucius Plancus, Antonius egyik vezére közbelépett, és kijelentette, hogy a fogadásban Kleopátra a nyertes, ami a későbbiekben rossz ómennek* bizonyult Antoniusra nézve. A gyöngy nem egyéb egy kevés állati matériával kevert szénsavas mésznél; tehát ténylegesen felolvad az ecetben. De az ecetnek igen erősnek és forrónk kell lennie, különben az olvadás – kivált, ha a gyöngy nem apró – órákba kerül.

Ma már a kritikusok legtöbbje puszta anekdotának ítéli Kleopátra e híres pazarlását; de alig jutott valakinek az eszébe az a másik fontos ellenvetés, hogy Kleopátrának a hiúságánál csak a finnyássága volt nagyobb. Az erős ecet, melyben – higgyük el – felolvadt egy darab szénsavas mész, azaz gyöngy, cudar, rabvallató ital. Kleopátráról és minden zseniális szépasszonyról hiszem, hogy könnyen dob ki az ablakon kincseket; de hogy meszes ecetet igyék, azt nem hiszem, nem én, még ha Plinius írja is!

* *ómen* – jel, előjel, intő jel, főleg baljóslatú jel

Kréta (Magyarország)

Csodálatos állatok

A hiénák

A hiénák Afrika félelmetes ragadozói. Közel húsztagú csoportokban élnek, amit falkának nevezünk. A hiénák kijelölik és szigorúan őrzik felségterületük határait, így az arra vetődő állatok rögtön tudják, kinek a földjén járnak. Rendszerint éjszaka indulnak zsákmányszerző körútra. A ragadozók között szokatlan módon a hiénák társadalmában az „asszonyok” uralkodnak.

A hiénák családjába négy faj tartozik: a foltos hiéna, a barna hiéna, a csíkos hiéna és a cibethiéna. Földünk egyik legnagyobb ragadozója a foltos hiéna. A foltos hiénának annyira erős az állkapcsa, hogy a legvastagabb csontokat is szét tudja roppantani. Bár a hiénák a macskafélék rokonai, a kutyákhoz sokkal jobban hasonlítanak.

Gyakran előfordul, hogy a várandós foltoshiéna-mamák csoportokba verődnek, és közösen ellik meg kölykeiket. Mint minden emlősállat kicsinye, a hiénakölykök is gondozásra szorulnak. A kis hiénák életük első nyolc hónapját a földbe vájt, biztonságos szülőodúban töltik, s csak a szoptatás idejére merészkednek elő rejtekhelyükről. Ez idő alatt több nőstény is vigyáz rájuk.

A barna hiéna kölykeinek nagyon jó dolguk van, mert anyjukon kívül több falkatag is gondoskodik róluk. Más nőstények is szívesen megszoptatják a falka legkisebb tagjait, s amikor három hónaposnál idősebbek lesznek, az egész csoport részt vesz a kicsik etetésében.

A többi ragadozótól eltérően a barna hiéna kölykei nyitott szemmel és fejlett fogazattal születnek. Az újszülött hiénakölykök, ha kell, azonnal képesek futni.

Tappancs (Magyarország)

Az aranyhal

Az akvaristák körében talán a legnépszerűbb halfajta az aranyhal. Ez elsősorban igénytelenségének és tűrőképességének köszönhető. De azt se veszítsük szem elől, hogy egy igen tetszetős állatról van szó. Könnyű tartása mellett az egyszerű tenyészthetősége miatt is ajánlható akár kezdő akvaristáknak is. Tehát neked is.

A fajta kialakulásáról legendák sora született a keleti országokban, a tudomány viszont semmi biztossal nem rendelkezik. Egyes mondák egy magányos királylány könnyeiből származtatják, mások egyenesen isteni ajándékként tüntetik fel. Tény, hogy már Krisztus előtt 500-ból is maradtak fenn írásos emlékek, melyekben felbukkannak a kecses, aranyszínben pompázó halacskák.

Nálunk is él az aranyhal őse, az ezüstkárász. Az aranyhaltartás körülbelül a 900. és az 1000. év közötti időszakban vehette kezdetét. A kínai Ming-dinasztia idején szinte közönséges háziállattá vált. Ehhez hozzájárultak az érvényes törvények, melyek a „vörös halak” fogyasztását szigorúan tiltották. A tenyésztés őskorában üvegedények híján agyag- és cserépedényekben tartották a díszhalakat. Az üveg elterjedésével aztán kialakulhattak a modern akvarisztikában használt edényekhez hasonlóak, melyek hatására előtérbe került a tetszetős profil is.

Szobai és kerti díszhalként való európai elterjedését alighanem az angol Worth Fülöpnek köszönhetjük, aki 1728-ban honosította meg Angliában az első példányokat.

A XVI.-tól a XVII. századig alakultak ki az aranyhalnak a különféle színváltozatai. A legtetszetősebbek talán a finom szerkezetű, fátyolos farokúszókkal rendelkező alfajok. Az ezüstkárászhoz képest a színképlet is lényegesen gazdagodott. Már az alapszín is sokkal változatosabbá vált: a fehér, a narancs, a vörös és a fekete egyaránt típusosnak számít. A sort tovább gazdagítják a fenti színek bármilyen lehetséges kombinációi, illetve a különböző mintázatok.

Jó Pajtás (Vajdaság)

Borúra derű

– Miért késtél el, Jancsika? – kérdezi a tanító néni.

– Mert nincs órám.

– De hisz ott van a kezeden!

– Csakhogy az a nővéremé!

***

Az elsős Gabihoz így szól a tanító néni:

– Gabikám, mondd el nekem a tegnapi leckét! Ne félj, úgy beszélj velem, mintha az édesanyád lennék.

Mire Gabi:

– Ha most a tanító néni az édesanyám lenne, azt mondanám: Anyukám, egy mukkot se tudok, de nehogy eláruld a tanító néninek!

***

– Bandi, ki a leglustább az osztályodban?

– Nem tudom.

– Hogyhogy nem tudod? Hát ki az, aki csak néz, és nem csinál semmit, amíg a többi dolgozik?

– Ja, értem! A tanító néni.

***

– Misi, hol töltötted a téli szünidőt?

– Felét a hegyekben.

– És a másik felét?

– Gipszben.

***

– Fiacskám, te minden reggel elkésel. Nincs ébresztőórátok? – mondja a tanító bácsi Zolinak.

– De van, csak mindig akkor csörög, amikor alszom – feleli Zoli.

***

A skót egy léggömböt vesz karácsonyra a gyerekeinek. Ünnepélyesen átnyújtja az ajándékot.

– Tessék – mondja. – De aztán szépen, igazságosan osszátok el!

Mézeskalács (Vajdaság)

A tulipános láda

A nomád és letelepülő magyarság egyik legrégibb bútora a láda. A láda a költözés során mozgatható bútordarab volt. Benne tartották a család legértékesebb tárgyait, ruhadarabjait. A láda fából készült, és gazdagon díszítették faragott vagy festett mintákkal. Amikor egy családban egy lány eladósorba került, a holmiját ládába tették, és a rokonság kíséretében a vőlegény házához vitték: eközben az egész falu láthatta, megcsodálhatta. Ezzel a nagy nyilvánossággal kapott a láda kulcsszerepet a népi bútorok között. A tulipános láda anyaga fenyőfa, ritkán tölgyfa. Asztalosok által készített, virágdíszekkel telefestett népi bútor. A felületét elborították a virágokkal telerakott minták – ezeket külön pingálóasszonyok festették meg. A tulipános ládák mintái mindig a tulajdonos egyedi kérésére készültek, így minden láda más és más volt.

Tarkabarka (Magyarország)

Feladat

Ha fel akarnád keresni Kárpátalja valamennyi épségben maradt várát, hány helyre kellene elutaznod?

Leg-es oldal

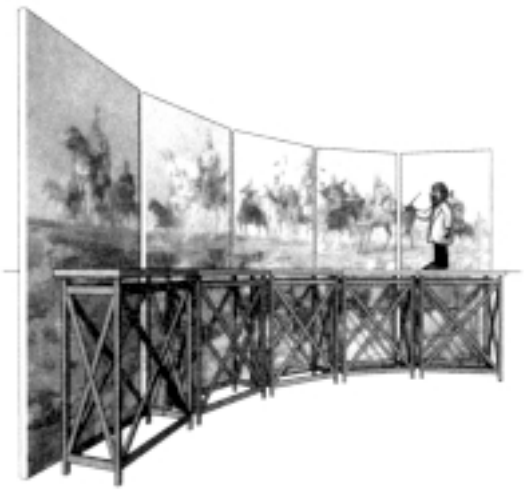

Melyik a legnagyobb festmény Magyarországon?

A Feszty-körkép. A képet Feszty Árpád festette meg, s kalandos körülmények között került a jelenlegi, megérdemelt helyére. Ópusztaszeren, hatalmas területen bemutatóparkot hoztak létre, ahol többek között megnézheted, hogyan éltek őseink, milyen állatokat tenyésztettek, milyenek Magyarország talajai és még sok mást is. A körképnek pedig egy nagy épületet építettek, s egy körfolyosón járva visszarepülhetünk abba az időbe, amikor őseink elfoglalták a Kárpát-medencét, hiszen a kép a magyarok bejövetelét ábrázolja.

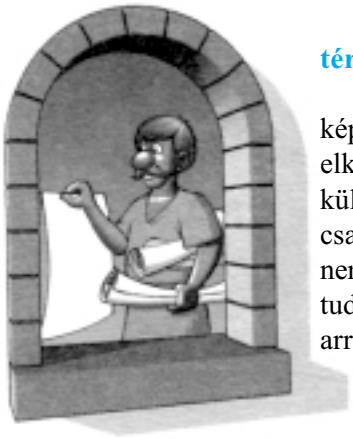

Mikor és ki készítette a legelső térképet Magyarországról?

Lázár deák készítette 1528-ban. A térkép a valóság kicsinyített mása. Ma már elképzelhetetlen a világunk térképek nélkül, hiszen ha bárhová el akarunk jutni, csak veszünk egy térképet. De régen ez nem volt így, s csak azoktól az emberektől tudták megkérdezni, hogy merre van az arra, akik ismerősök voltak a környéken.

Hol fekszik a leghűségesebb város?

Ez a város Sopron, amely a nyugati határ mentén fekszik. Esett egyszer, hogy az egész világ háborúzott egymással, s a győztes fél úgy gondolta, hogy a vesztes országokat feldarabolja, és a határ menti részeket a szomszédos országokhoz csatolja. Így esett, hogy Sopront is Ausztria térképén akarták látni. Ekkor a magyarok népszavazást írtak ki, s a hűséges honpolgárok úgy gondolták, ők bizony Magyarország része maradnak.

Melyik a világ legszűkebb utcája?

Ugye, egy utcáról neked is az jut eszedbe, hogy két oldalon járda, középen út, közte esetleg még fák, növények? Nos, a legkeskenyebb utcán szó sincs ilyenről, hiszen egy járda alig fér el az átlagosan 43 cm széles építményen. Tehát hogyha elmégy az Olaszországban található Ripotransone városába, akkor vigyázz a szembejövőkkel a **Vicolo della Virilita** utcán.

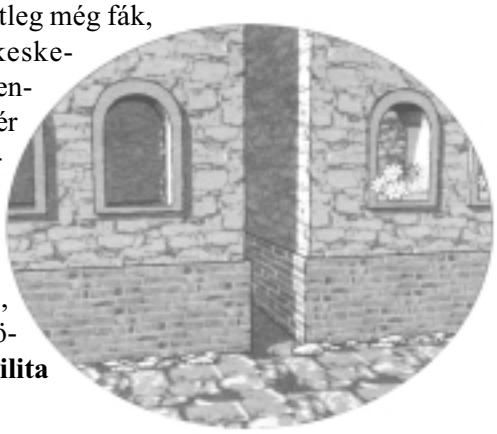

Melyik a legnagyobb hosszúszőrű magyar eb?

Ez a kutya a komondor. A vándorlások során Belső-Ázsiából hozták magukkal őseink ezt a hosszú, loncsos szőrű, nagy termetű kutyát, amit a nyájak terelésére és őrzésére alkalmaztak. Ősi magyar kutyafajta még a puli és a magyar vizsla is.

Anya

Az anya többet ér mindennél.
Neki köszönheted,
hogy élsz és itt vagy.
Gondoskodott rólad,
míg fel nem cseperedtél.
Szeretetet nyújt,
ha nem is kéred.
Aggódása érthető,
hisz szeret téged.

Endrik Róbert
6. oszt., Beregszász

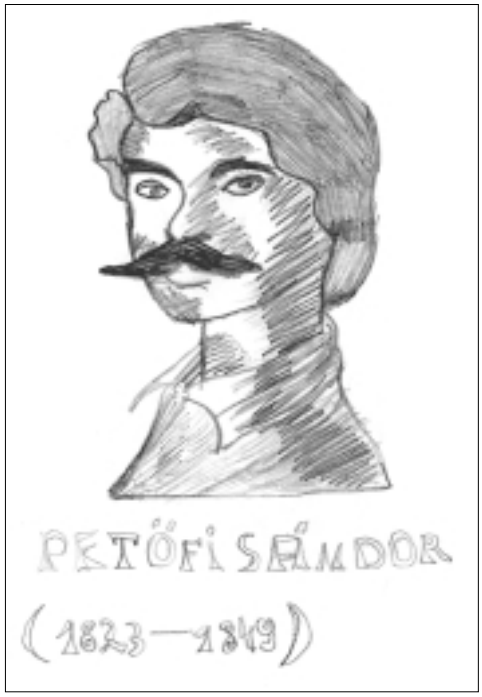

Mesevár vár!

Mesevár kapuja nyitva áll,
minden gyermeket várva
vár.
Gyerekek, rajta hát,
lépjük át kapuját!

Kancsászki Sztella
5. oszt., Tiszabökény

Itt az ősz

Itt az ősz, elment a nyár,
A szél gyakran fújdogál.

A nap már nem süt annyira,
Mert az égboltozat nem
tiszta.

Az ősz mégis gyönyörű,
Azért, mert aranyszínű.

Ha nem is tiszta az ég,
Az ég mindig szép.

Popovics Andrea
Munkács

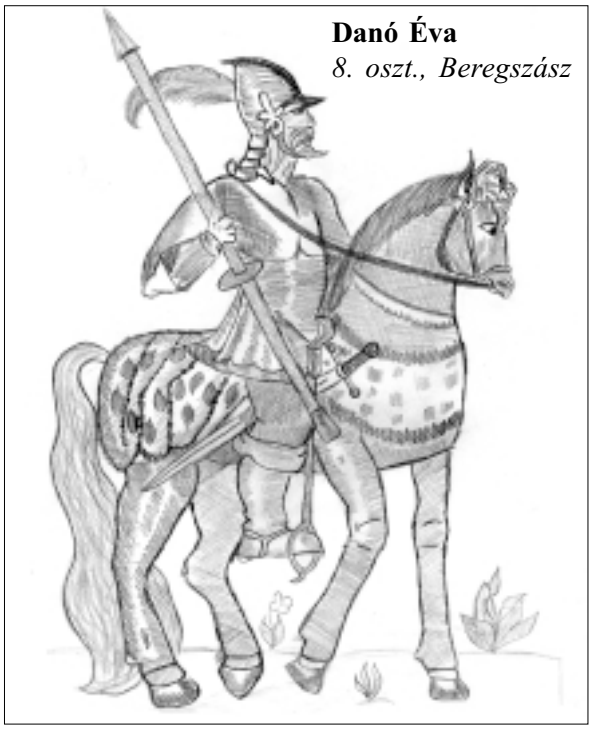

Danó Éva
8. oszt., Beregszász

Fecskék

Minden reggel engemet
egy kis fecske ébreszt,
ki a szomszéd ház falára
épít egy fészket.

Az eresz alatt munkálkodik
a szorgos kismadár.
Siet, hogy a kisfecskéket
minél előbb keltse már.

Elgondolkodom,
honnan tudja ő, hogy
mikor, hová, minek
és miből?

Akkor ráébredek, hogy
ő is Isten teremtménye,
neki is van teendője
és kötelessége.

Debreceni Ilona *verse*

Futykó Csaba
6. oszt., Beregszász

Édesanyám

Édesanyám szeme,
mint a ragyogó kék ég.
Hangja szól, mint a susogó szél.
Haja bársony, hófehér.
Szelíd, lágy mosolyú,
mint a napfény.
Mikor erre gondolok,
szívemet boldogság tölti el,
mert tudom, hogy engem
nagyon, de nagyon szeret.
Farkas Anett
5. oszt., Mezővári

Az én kutyám

Az én kutyámnak Lesszi a neve.
Imádok játszani vele.
Fehér, mint a hó,
mint a téli takaró.
Csóválja a farkát,
ebből tudom: szeret
az én Lesszi kutyám.

Fejes Krisztina
5. oszt., Szernye

Iró Viktória
1. oszt., Beregszász

Édesanyám szeme

Édesanyám szeme olyan szép,
mint a ragyogó kék ég.
Úgy csillog, mint este a hold!
Ha az iskolában vagyok
és kékre gondolok,
mindig ő jut eszembe:
édesanyám és a szeme.
Ha csillagra gondolok,
mindig az ő szemét látom.

Kovács Dávid
5. oszt., Mezővári

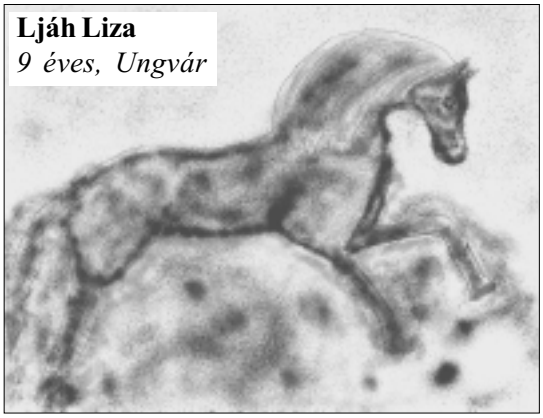

Lják Liza
9 éves, Ungvár

Szüret

Szüretkor sok szőlőt eszünk,
aztán a bálban énekelünk.
Énekelünk, táncot járunk
és ujjongva felkiáltunk:
Itt a szüret, hollári, hó,
Szüretelni, jaj, de jó!

Csulák Evelin
Gut

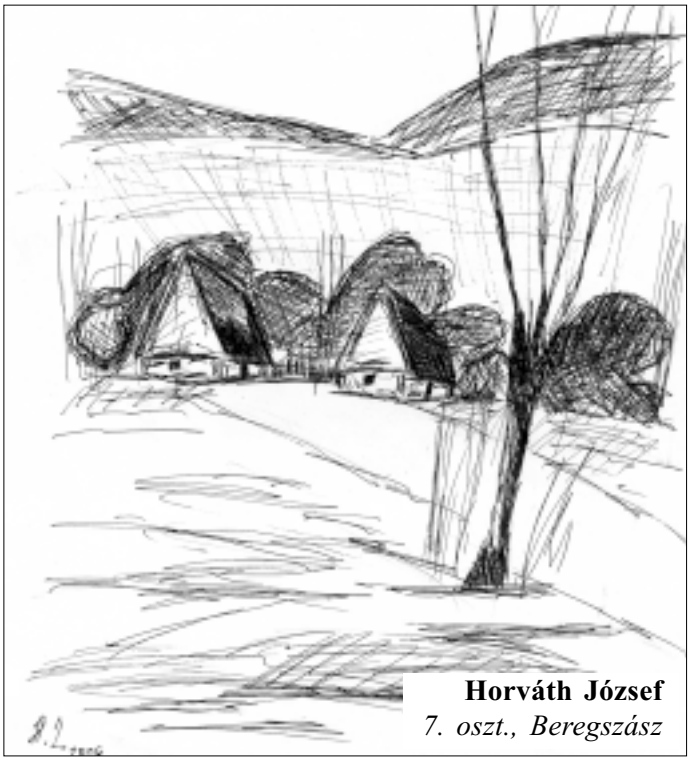

Horváth József
7. oszt., Beregszász

A szegény ember és a fenyőfa

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény ember. Feleségével egy erdei házban éldegéltek. Nagy hideg volt, esett a hó és süvített a szél. A házaspárnak már nagyon kevés volt a fája, már majdnem elfogyott. Pár óra múlva már egy darab sem volt a ládában. A szegény ember kiment fáért az erdőbe. Ahogy megy, mendegél, egy fenyőfára bukkant. Ez az, ezt fogom kivágni! A szegény ember nem tétlenkedett, fogta a fejszéjét, de mikor rá akart csapni, a fenyő megszólalt: Ne vágj ki, te szegény ember! Cserébe teljesítem 3 kívánságod. – Jól van, nem vághlak ki – szólt a szegény ember, és hazaindult. Mikor hazaért és elmesélte feleségének, az nagyon meglepődött, és azt mondta:

– Hát akkor kívánj télére fát!

A szegény ember azt mondta:

– Fenyőfácska, kérek szépen télére elegendő fát!

Egy másodpercen belül már tele is lett a fásszín. Második kívánsága egy szép kertes ház volt. Ez is teljesült. Harmadik kérésként egy láda aranyat kért. A szegény megköszönte és boldogan élnek, ha meg nem haltak azóta.

Szoboszlai Mátyás
Mezővári, 3., oszt. tan.

Szeretek tanulni!

Szeretek tanulni,
számolni és írni.
De olvasni is szeretek,
jó tanuló így leszek.
Korán kelek,
s iskolába megyek.
Ott tanulok sokat
és növelem a tudásomat.

Matyika Dávid
4. oszt., Beregújfalu

Születésnap 2004

11 éves az Irka

Miért?

Miért változik a levelek színe?

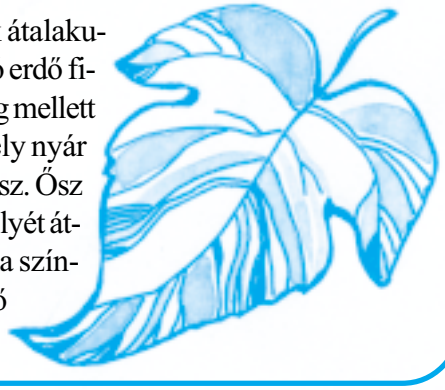

A bennük lévő színanyagok átalakulása miatt. A tavaszi lombhullató erdő fiatal levélzetében a zöld színanyag mellett még viszonylag sok a sárga, mely nyár felé eltűnik, s a lomb sötétzöld lesz. Ősz táján a zöld lassan elenyészik, helyét átveszik a vörös, a sárga és a barna színanyagok, s kialakul az őszi erdő gyönyörű színpompája.

Tudod-e, hogy

a) az ókori görögök és rómaiak nagy tisztelettel adóztak Dionüszosznak vagy Bakkhosznak, a bor és a vidámság istenének?
b) a mitológia szerint az emberek neki köszönhetik az első szőlővesszőt?
c) a Bibliában leírtak alapján már Noé és családja is szőlőt termesztett és bort készített az özönvíz elmúltával?
d) a bornak évszázadok óta gyógyító erőt is tulajdonítanak?
e) a régi korok orvosai sokféle betegségre rendeltek gyógyszerként borfogyasztást?
f) pontosan előírták a bor fajtáját és az elfogyasztandó mennyiséget?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Karalábéropi

Egy pohár (2 dl) joghurtot önts egy tálba.

Tegyél hozzá két evőkanál porcukrot, egy evőkanál mustárt, csipetnyi borsot, és keverd össze.

Vágj apróra egy csokor megmosott metélőhagymát vagy kaprot, és keverd a mártásba. Sózd meg.

A karalábékat tisztítsd meg, öblítsd le folyó víz alatt, vágd először ujjnyi vastag karikákra, majd a karikákat ujjnyi vastag csíkokra!

Tedd egy tányérra, és máris kínálhatod barátaidnak.

A mártásba mártogatva ropogós vendégváró csemege. Ha ízlett, máskor is elkészítheted nemcsak karalábéból, hanem friss sárgarépából, uborkából is.

Jeles évfordulók Magyarország történetéből

Szeptember 8.

Szigetvár eleste

1566. szeptember 8-án a Szigetvárt ostromló törökökkel szemben védelmező Zrínyi Miklós kapitány a megmaradt katonáival az utolsó összecsapásra készült. A százezer főt meghaladó török sereg I. Szulejmán szultán vezetésével augusztus 6-án kezdte meg az ostromot. Zrínyi Miklós 2500 katonával rendelkezett, de hősiesen visszavertek minden török ostromot. Bíztak a Győrnél gyülekező

százezres császári had felmentő hadjáratában. Ez azonban nem érkezett meg, így Szigetvár védői magukra maradtak. Szeptember 5-én a török táborban meghalt a szultán, de serege körében ezt titokban tartották. A törökök megadásra szólító felhívását Zrínyi visszautasította, s amikor a belső vár is kigyulladt, a kapitány a megmaradt várőrséggel kitört a tűztengerből és hősi halált halt.

A szigetváriak igazi hősként haltak meg Zrínyi Miklóssal az élen, de a törökök is nagy árat fizettek a győzelemért. Szulejmán mellett 25 000 katonájuk maradt holtan a vár alatt.

Szigetvár megállította a hódítókat.

Az itáliai kaland

Ki ne ismerné a nagy erejű vitéz, Toldi Miklós nevét, kinek hőstetteit Ilosvai Selymes Péter, Arany János és Vörösmarty Mihály is megénekelték! De tudtátok-e, hogy a rúdemelő, malomkődobáló és farkasölő legény létező személy volt? Toldi Miklós 1320 táján született a Bihar megyei Nagyfaluban a főispán fiaként. Rendkívüli testi ereje szinte kötelezte a katonai szolgálatra. Előbb a pozsonyi főispánt s az esztergomi érseket szolgálta, majd Nagy Lajos királyt kísérte el nápolyi hadjáratára. Ezt követően Itáliában maradt, ahol zsoldosvezérként harcolt hol a Vatikán, hol Johanna nápolyi királynő, hol pedig Firenze vagy más város szolgálatában. A magyar vitézek abban az időben épp olyan kedvelt zsoldosok voltak Európában, mint a svájci lándzsások vagy az angol íjászok. Hát még egy olyan dalia, mint Toldi!

1363-ban Toldi a magyar és angol zsoldosokból álló Fehér Sereget vezette firenzei zászlók alatt Siena ellen. A döntő csata Poggiboni mellett, a két város határát képező Elsa folyócska partján zajlott le. Ám ezúttal Toldi rossz lóra tett. A sienai lándzsaerdő látványára a firenzei polgárőrség megfutamodott. A magukra maradt zsoldosok keményen küzdöttek, de végül legyűrte őket a túlerő. Toldi a végsőkig kitartott. Végül kampós lándzsával ledöntötték hatalmas szürke lováról, megkötözték és fogolyként vitték Sienába. Később vezértársai, az angol Mortimer és Hawkwood nagy pénzen váltották ki a fogságból. A sienai tanácsháza nagytermének falán ma is látható a csatáról készült festmény, melyen Toldi oroszlán módjára osztogatja halálos csapásait félelmetes kéttollú buzogányával.

Hazatérése után Toldi különféle tisztségeket töltött be Nagy Lajos udvarában, 1383-ban pedig Zsigmond királytól birtokot kapott Szatmár megyében. Az ősz vitéz Kassa városában tengette öreg napjait, majd szülőfalujába költözött meghalni.

Szöveg és illusztráció: Kész Barnabás

Ügyeskedj!

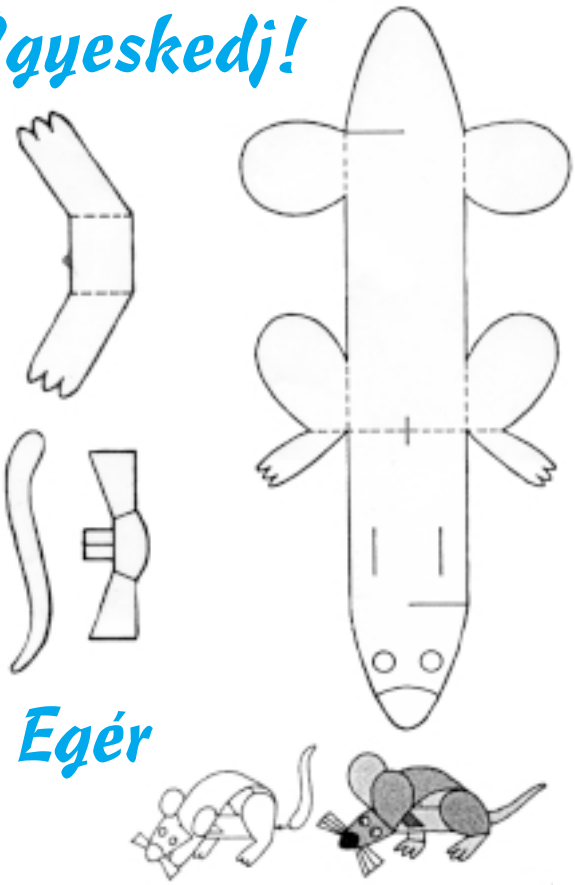

Egér

A mi nyelvünk

Teremtő anyanyelv

A nyelv haza is. Haza a hazán belül, még inkább haza annak földrajzi határain kívül is. Sajátosan összekötő, testvéri szövetsége az azonos anyanyelvűeknek. Meghatároz múltat, emlékezetet. Jellemet formáló és meghatározó a vállalása. Nemcsak elkülönít, össze is kapcsol. Emberségünk kifejezésének fontos eszköze, miként értelmi képességeinké is. Az emberiség legrégebbi és legalapvetőbb találmánya, leleménye, törvényszerű felfedezése, s egyúttal minden további tudás megőrzésének továbbadásának alapja. Létrehozásához levegő szükséges, miként az élethez. Minden szép szó már a gyermeki ajkon valóságos tündéri találmány!

Nyelv nélkül nincs gondolat. A nyelv tudás, közvetítés, önkifejezés, indulat és értelem ötvözése hangokban, hangzókban, szavakban. S máris roppant rendszer megjelenítése, ha mondatokat közlünk, és ekkor már alkotás is. Alkotás, és minden további és másfajta alkotás alapja! Ez a humánus indíttatású eszköz az egyetlen, amelyik nélkül nincs semmiféle más tudomány, sem számtan, sem mértan, mert első az elsők között.

Kiss Dénes nyomán

Adj, király, katonát!

Magyarországon így játsszák: 30-40 fiú két csapatra oszlik oly módon, hogy a két legerősebb játékos felváltva társat választ, és persze mindenki igyekszik a legerősebb játékost megszerezni. A két csapat egymástól 10 méterre vonalban feláll; egymást kézen fogják, méghozzá a legerősebb csuklófogással. A szembenálló csapatok között párbeszéd zajlik le. A kezdő csapat királya szólal meg először:

– Adj, király, katonát!
– Nem adok!
– Akkor szakítok!
– Szakíts, ha bírsz!

A kezdő csapat királya erre megnevezi legerősebb játékosát, aki kiválik a láncból, és futva megindul az ellenfél sora felé. Lendületből két játékos közé tör, mégpedig ott, ahol a láncot a leggyengébbnek ítéli. Ha sikerült áttörnie, az elszakadt lánc két tagját magával viszi fogolynak, és a király újra kiküldheti őt vagy egy társát. Ha nem sikerül a szakítás, akkor ő marad odaát fogolynak, és az ellenfél király küld ki futót. Így a csapatok létszáma egyre fogy, s a játék akkor ér véget, ha az egyik csapat minden tagja fogollyá lett.

Vörös kalóz

Az angol változatban olykor leányok csapatai is játszanak. A felállás ugyanaz, mint az iménti, csakhogy itt a résztvevők nem kézen fogva, hanem egymásba karolva alkotnak láncot. És itt a kezdő csapat vezére a szemben álló „vörös kalózt” hívja ki, hogy küldjön át egy „szakítót.” Általában meg is nevezi: *„Küldd át Robertet”*, vagy *„Küldd át Maryt”*, s a szólított megpróbálkozik a szakítással. Ha ez sikerül, ő csak egy játékost vihet el fogolynak. A játék itt is addig tart, amíg az egyik csapatnál csupán egyetlen játékos marad a színen: a vörös kalóz, aki nem futhat.

Törjük be a városkaput!

A távol-keleti változatban is van némi eltérés. A csapatok itt nem kézenfogva, nem is egymást karonfogva állnak, hanem egymás vállát fogják szorosan. Az egyik város kapitánya átszól a másiknak: *„Nyissatok kaput!”* A válasz: *„Nem nyitunk!”* – *„Akkor betörjük!”* – s megkezdődik a szakítás az ismert szabályok szerint. Itt azonban a sikeres szakításnál a két fogoly nem áll ki, hanem az ellenfél csapatához csatlakozik annak sora végén. Így a sorok hol hosszabbodnak, hol rövidülnek, amíg csak az egyik csapat vonala olyan hosszú nem lesz, hogy a másiknak nincs többé esélye a nyerésre. Ilyenkor a rövidebb sor kapitánya általában feladja.

Irodalmi rejtvény

Egy léckerítés léceire hajdan valaki felírt egy Petőfi Sándor-idézetet. A léceket később levették, majd újból felszögezték, de más sorrendben. Hogy hangzik az idézet?

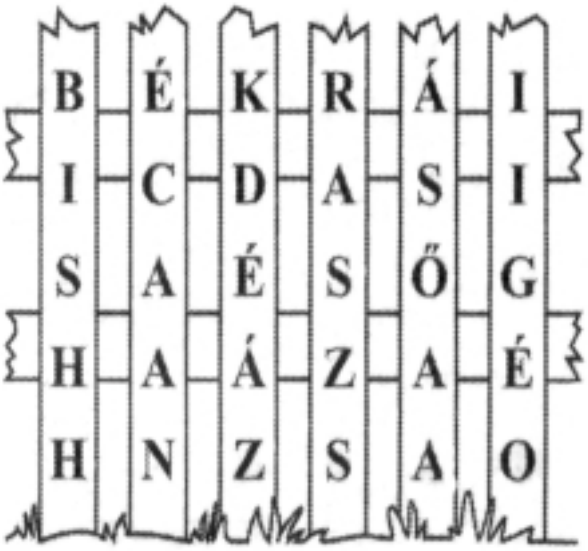

Hogyan folytatnád?

a) ha szín?
b) ha zenész?

K A R M . . . . . .

Különleges kórus

A szájak formájából fejtsd meg, kinek mi a foglalkozása.

Strucctojás

Meg tud-e enni egy ember reggelire egy strucctojást?

a) igen
b) kettőt is
c) nem

Betűrejtvény

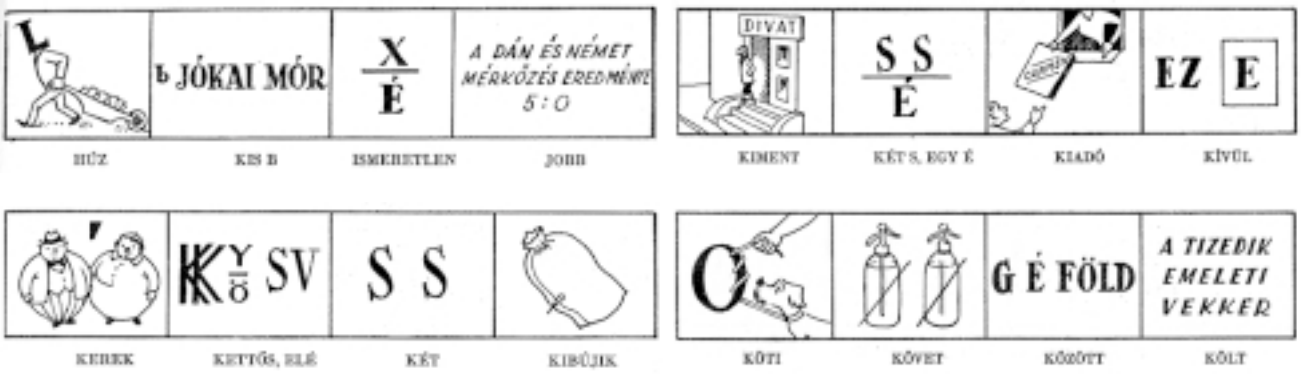

Beküldési határidő: 2004. október 10.

Tündérujjak

Fejtett fonalból

Aki köt vagy horgol, az fejteni is szokott. Felfejtjük a kézimunkával készült ruhadarabokat, régi holmikat, és amíg csak lehet, újra felhasználjuk a fonalat. Egymással vagy új fonallal párosítva csinálunk belőlük, amit lehet: kisebb pulóvert a nagyobból, kardigánt a kabátból, mellényt a szoknyából, két vagy három régiből egy csíkos, új darabot…

Vannak azonban fonalak, amelyekről a felbontás, felmotringolás után kiderül, hogy nem érdemes már munkát fektetni beléjük: kiszőrösödtek, elveszítették maradék rugalmasságukat is. Kidobni akkor sem kell egyetlen szálat sem!

A rajzon bemutatott ***ágyelő*** például egy nagyon rossz minőségű, vastag fonalból készült, elöregedett férfi-kötöttkabátból született újjá. A test formája ugyanúgy lehetne bármely más négylábú állaté is. Azért választottunk macskafélét (mondhatjuk tigrisnek is!), mert annak az ábrázatát a legegyszerűbb felismerhetőre horgolni.

A munkát a fej elkészítésével kezdjük. Körbe-körbe horgoljuk az arcot, kicsit bővítve, hogy domborodjék, mintha sapka lenne. Amikor a 25 cm-es átmérőt elérjük, az eddigi munkamenethez hasonlóan elkezdjük a fogyasztást, a befejezésnél hagyunk egy ökölnyi nyílást. Ezen keresztül már ki lehet tömni ezt a lapos labdaformát, és az elvarrásra váró fonallal össze lehet húzni, össze lehet varrni. Ráhorgoljuk a két fülét, szép hegyesre fogyasztva. Fehér fonalból két kis kerek pofának valót horgolunk. Ezeket egy kicsikét alábélelve, kitömve felvarrjuk az arcra, azután ráhímezzük a zöld szemeket és a fekete szögletes orrot is. Utána elkészítjük a lábakat. A törzset a farokrésszel kezdjük. A megfelelő hosszúság elérése után a négyszögletes formájú test következik. Ezután felvarrjuk a végtagokat. Befejezésként, ha még marad fonal, az egészet körbehorgoljuk rövidpálcával.

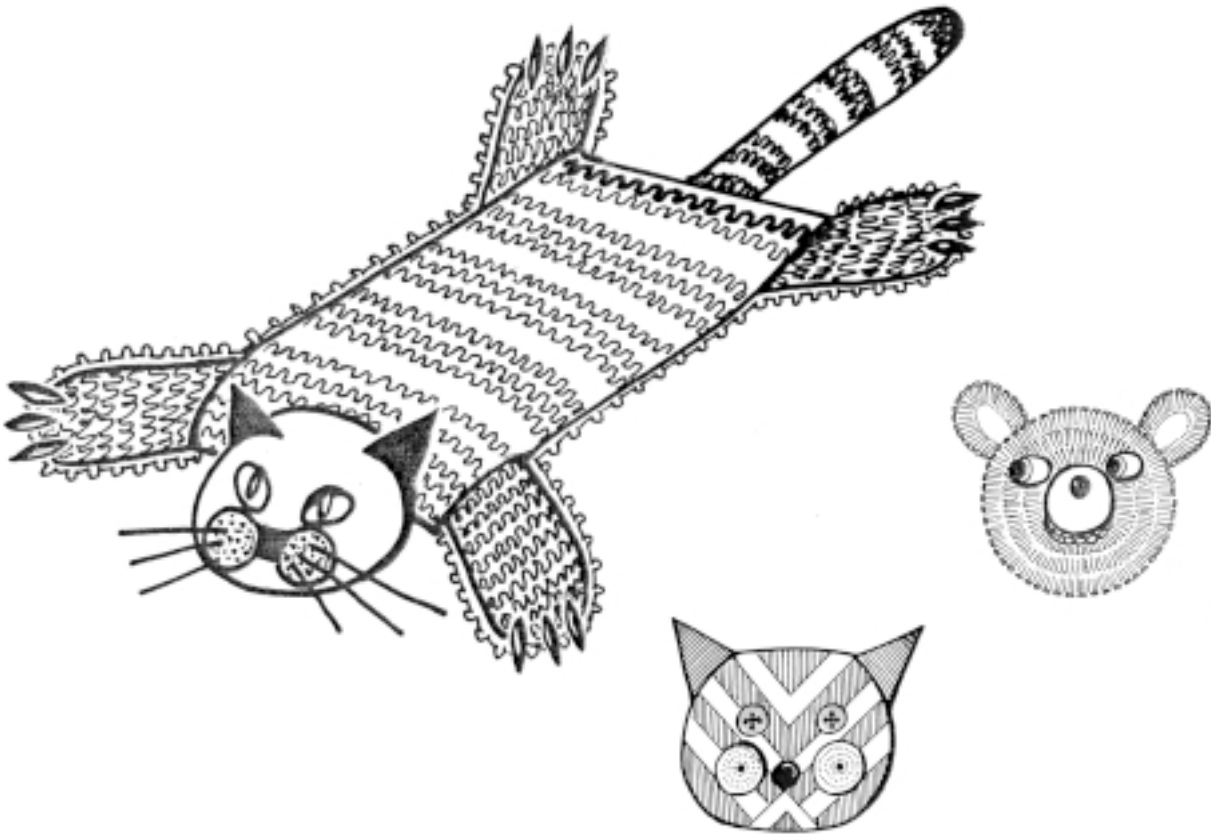

DÖNGICSÉLŐ
ÓVODÁSOK MELLÉKLETE • SZERKESZTI GABÓDA ÉVA

Zelk Zoltán

Nyár és tél közt

Nyár s tél között úgy vándorol
Október, November,
Mint a poros országúton
Két szomorú ember.

Nyár mögöttük, tél előttük,
néha meg-megállnak,
s búcsút intenek a hervadt,
búslakodó tájnak.

Benedek Elek

Hogyan kell gólyát rajzolni?

Itt egy kis pont áll magába,
Bekerítjük karikába.

Két kis zsinór lóg le róla,
No, no! Ez még nem a gólya!

A tojása kerek, hegyes…
Mindjárt itt áll a vén begyes.

Hurkapálca a két lába,
Avval gázol a mocsárba.

Találós kérdések

Se nem eszik, se nem iszik,
kötélen áll, mégis hízik. Mi az?

(dinnye)

Alig nagyobb egy tojásnál,
Mégis tíz kabátban járkál. Mi az?

(hagyma)

Elföldelik, eltemetik,
a föld alatt sokasodik. Mi az?

(krumpli)

A városokat, hegyeket elnyelem,
pedig semmit sem eszem. Mi az?

(köd)

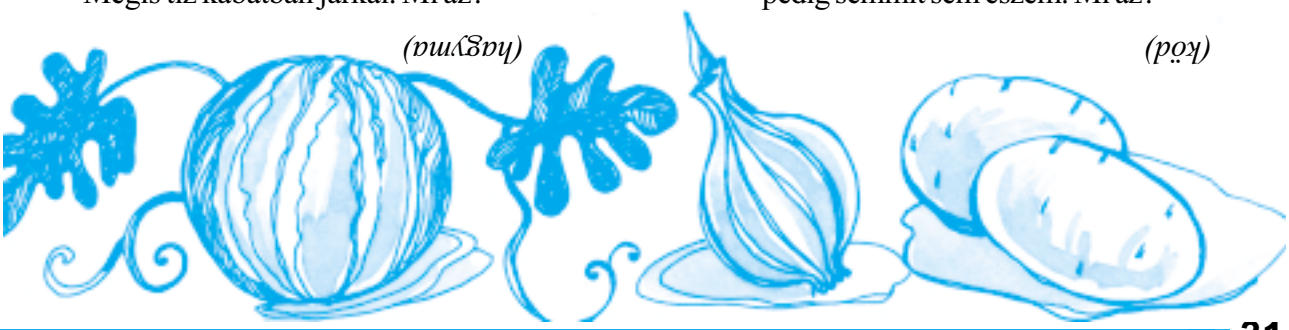

Haza indult szegény Jancsi

Sokáig vándorolt Jancsi a világban, de már megunta, no meg a hamuban sült pogácsája is elfogyott, amit az édesanyja sütött neki. Elindulna a szülőháza felé, de nem tudja, a három út közül melyiket válassza.

Te melyik úton indulnál el?

Tréfás találós kérdés

Elment a pap Piripócsra.
Találkozott három tóttal.
Három tótnak három zsákja,
Három zsákban három macska.
Hányan mentek Piripócsra?

Madárkák

A képen látható kismadár sziluettje (körvonala) látszólag megegyezik a többi kismadár körvonalával. Ám valójában egyiküket kivéve mind eltér valamiben. Találd meg az eltéréseket, és rájössz, melyik két kismadár körvonala azonos!

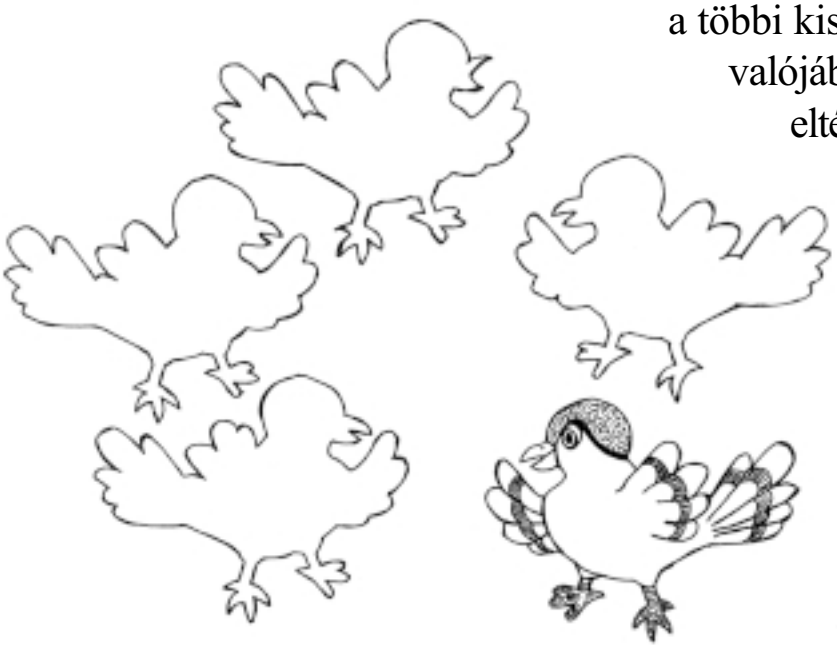

Kereső feladat

Pocok Peti tanácstalanul áll az erdőben. 1 nagy és 11 kis állat bújt el előle. Segíts neki megkeresni őket! Színezd ki, amelyiket már megtaláltad! Végül színezd ki az egész képet!

Mézeskalács (Vajdaság)

A három csibe

(Francia népmese)

Élt egyszer egy tyúkanyó. Ennek a tyúkanyónak volt három csibéje. Az egyik vörös, mint a róka, a másik fekete, mint a korom, a harmadik pedig fehér, mint a frissen esett hó. S mert rosszak voltak és engedetlenek, tyúkanyó egy napon elkergette őket.

Ment, ment a három kiscsibe, addig mendegélt, míg egy irdatlan nagy erdőbe nem ért. Ott egy kis tisztás szélén állt egy kicsi kis kunyhó.

A fekete csibe ajánlkozott, hogy majd megvizsgálja: jól zár-e a kilincs. Azzal már be is röppent a kunyhóba, és úgy magára csapta az ajtót, hogy azon egy lélek sem juthatott be.

Csúfondárosan kiáltott ki az ablakon:

– Künn tágas, benn szoros! Építsetek magatoknak másik kunyhót!

Sírva bandukolt tovább a két kis testvér. Mentek, mendegéltek, míg egy másik szép kis tisztásra nem értek. Nekiláttak tüstént a kunyhóépítésnek. Amint a kunyhó elkészült, a vörös csibe ajánlkozott, hogy megnézi: jól zár-e a kilincs? Azzal máris beröppent a kunyhóba, és úgy becsapta az ajtót, hogy azon egy lélek sem juthatott be. Aztán kiszólt az ablakon:

– Most aztán eredj, építs te is kunyhót magadnak!

A szegény kis fehér csibe ottmaradt árván, egyes-egyedül, nem segített rajta senki, nem volt se anyja, se testvére.

Egyszer csak egy csudálatos fényesség támadt! Amikor felpillantott, egy tündér állt előtte. Olyan szép, oly kedves volt, hogy aki rátekintett, rögtön elfelejtette búját-baját.

A kis fehér csibe elmosolyodott, és valami köszönésfélét pityegett a maga csibenyelvén.

A tündér puha tenyerébe vette a pelyhes kis jószágot, és így szólt hozzá:

– Ne búsulj, kis csibém, én tudom, mi bánt téged. Indulj el bátran, és ha megint tisztásra érsz, építs ott házat magadnak. Meglátod, erős lesz, mint egy vár!

S azzal, amilyen hirtelen jött, olyan gyorsan el is tűnt. A fehér csibe csak ámult-bámult egy darabig, aztán továbbtipegett az úton. Nem kellett messze mennie, hamarosan egy szép nagy tisztásra bukkant, s nyomban nekilátott a munkának. Ahogy elkészült a kunyhó, megcsodálta kívülről, megbámulta belülről, aztán beköltözött, és vacsorát főzött magának.

Alig telt el néhány nap, a róka megorrontotta a csibeszomszédságot. Odalopakodott a fekete csibe házához, és se szó, se beszéd, bedöntötte a falat. A kiscsibének épp csak annyi ideje maradt, hogy elszaladjon. Addig futott, míg a vörös csibe házához nem ért. De azt hiába kérlelte, nem nyitotta ki az ajtót.

Eközben odaért a róka is. Míg a fekete csibe remegve lapult a ház egyik falához, a róka beszakasztotta a másikat. Most már együtt futott a két ostoba jószág.

Éppen csak hogy elérték a fehér csibe házát, már jött is utánuk a száját nyalogatva, nagyokat cuppantgatva a róka. A fehér csibe gyorsan kinyitotta az ajtót, a vörös meg a fekete – huss! – gyorsan beröppent.

– Nyissátok ki, de tüstént! – morogta vészjóslóan a ravaszdi.

– Hát csak gyere be, ha tudsz! – ingerkedett a fehér csibe.

A róka nekirugaszkodott az ajtónak, megpróbálta betörni. De láss csodát! Az ajtó meg se moccant, hiába döngette, feszegette. Nekifutott, de bárhogy erőlködött, a fal állta az ostromot. A kiscsibe meg annál bátrabban kiabált:

– No, te híres, gyere, ha tudsz! Hadd lássuk, megbírsz-e velünk!

A róka tehetetlen mérgében nekifutott a ház falának és szétzúzta rajta a fejét.

A három pelyhes, a fekete, a vörös meg a fehér csibe azóta boldog egyetértésben éldegél. Álló nap sütnek, főznek, vigadoznak.

Legyetek ti is a vendégeik!

(Átdolgozta Tímár Éva)

Készítsünk papírvárost!

Tündérujjak

Házsor hajtogatása

Végy elő egy papírlapot, és hajtogasd be a számozás sorrendjében!
Az elkészült házra rajzolj ajtót, ablakokat!

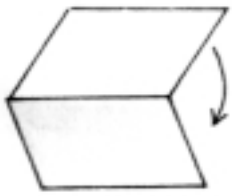

1.

2.

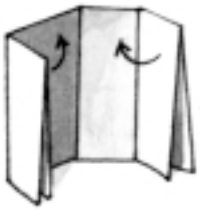

3.

4.

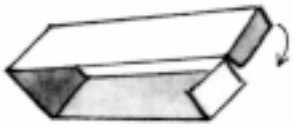

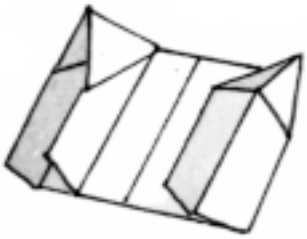

5.

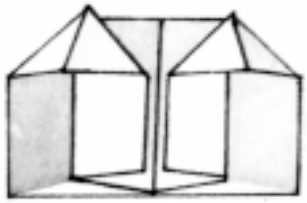

6.

Járókelők
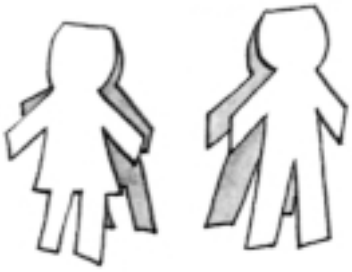
Több házat készíts különböző színű papírból, majd népesítsd be a várost a rajzok alapján hajtogatott emberekkel és járművekkel!